

Vergadering van Vrijdag 25 November 1910, 's avonds 8 uur.

Voorzitter: Gep. Luit.-Generaal DE WAAL.

De Voorzitter: Mijne Heeren! Ik open deze vergadering en heet U allen welkom. Ik kan er bijvoegen, dat het Bestuur zich verheugt over de groote opkomst en in het bijzonder over de aanwezigheid van ons eerelid, den Heer DE VLAMING, in deze bijeenkomst.

Of dit nog aan eene andere reden dan groote belangstelling in het te behandelen onderwerp te danken is, weet ik niet, maar voor den spreker van heden avond moet het, dunkt mij, reeds zeer aangenaam zijn, dat hem dat groote voorrecht te beurt valt.

Volgens het convocatiebiljet is in de eerste plaats aan de orde de ballotage van de voorgestelde leden.

Mag ik de Heeren DE WIJS en LE POOLE verzoeken om den Secretaris-Penningmeester bij het opnemen der stemmen behulpzaam te zijn?

Tot de ballotage wordt overgegaan.

De Voorzitter: Mijne Heeren! Ik kan U mededeelen, dat zijn uitgebracht 49 stemmen. Eén stembiljet is van onwaarde, omdat er geene namen op voorkomen. Wie die gelukkige invallende gedachte heeft gehad, is mij onbekend, maar in elk geval heeft zich geene enkele stem tegen de toelating der voorgestelde 14 leden verzet, zoodat allen met algemeene stemmen zijn aangenomen, zijnde de Heeren:

M. L. de Boer, Kapitein der Infanterie, J. A. Baron van Heeckeren van Molecaten, 1e Luitenant der Cavalerie, P. H. J. van der Heem, 1e Luitenant der Infanterie, H. de Jongh, 1e Luitenant bij het reg. Grenadiers en Jagers, P. H. J. L. Lienders, Kapitein der Infanterie, M. F. J. Phaff, 1e Luitenant bij het reg. Grenadiers en Jagers, L. J. Wolf, 1e Luitenant der Infanterie, en Jhr. O. van der Wijck, 2e Luitenant der Infanterie N.-I. Leger, allen te 's-Gravenhage;

A. H. L. Stam, Kapitein der Infanterie, te Deventer;

W. A. M. van Nieuwstadt, 1e Luitenant der Artillerie, te Dordrecht;

J. L. van Dam, 2e Luitenant der Artillerie, M. Heijbroek, 2e Luitenant der Artillerie, en L. van Hulst, 2e Luitenant der Artillerie, te Den Helder;

H. K. Köster, 1e Luitenant-Adjutant der Artillerie, te Naarden.

Ik wensch onze Vereeniging geluk met de toetreding van de nieuwe leden en hoop, dat hun voorbeeld door anderen zal worden gevolgd.

Voor zooverre aanwezig, heet ik de nieuw aangenomen leden welkom in ons midden en geef thans het woord aan den Heer DE BRUIJN tot het houden van zijne voordracht over:

EEN EN ANDER OVER HET MITRAILLEUR- VRAAGSTUK.

De Heer DE BRUIJN: Mijnheer de Voorzitter, Mijne Heeren! Toen ik eenigen tijd geleden van het Bestuur dezer Vereeniging de uitnoodiging ontving om als spreker in Uw midden op te treden, heb ik geen oogenblik gearzeld, die voor mij zoo vereerende opdracht te aanvaarden.

De omstandigheid toch, dat het Bestuur mij in overweging gaf eenige mededeelingen te doen omtrent het Mitrailleur-vraagstuk, maakte de vervulling van deze taak voor mij zeer aantrekkelijk.

Door een gelukkigen samenloop van omstandigheden was ik in de gelegenheid mij reeds sedert geruimen tijd aan de bestudeering van dit vraagstuk te kunnen wijden en het zal dan ook geene verwondering wekken, dat ik met beide handen het aanbod aanvaardde om, zoo dit nog noodig mocht zijn, Uwe belangstelling gaande te maken voor een onderwerp, dat mij zoo na aan het hart ligt.

Het spreekt wel van zelf, dat ik mij bij eene bespreking als deze, moet bepalen tot enkele grepen uit een schat van belangwekkende zaken en dat ik menig detail moet voorbijgaan of slechts ter loops kan aanroeren, zonder dat dit als eene miskennis mijnerzijds mag worden beschouwd.

Wie toch kennis heeft genomen van den, op onrustbarende wijze, aangroeienden berglitteratuur, welke aan het Mitrailleurvraagstuk is gewijd, wie den strijd der meeningen heeft gevolgd, welke bestaan omtrent de waarde der verschillende mitrailleurstelsels, alsmede omtrent het gebruik van dit moderne wapen, zal het met mij eens zijn, dat ik mij heden avond moet beperken tot de behandeling van enkele gedeelten, waarbij ik slechts den wensch koester, dat ik bij de keuze hiervan in Uw geest heb gehandeld.

Vóór alles heb ik vermeden te diep in te gaan in het technische gedeelte van het vraagstuk en wensch ik mij hierbij te bepalen tot eene korte uiteenzetting van de overwegingen, welke hebben geleid tot de invoering van het mitrailleurstelsel, dat onder den naam van mitrailleur M. '08 zijne intrede in het Nederlandsche leger heeft gedaan.

Gemakshalve werd door mij een exemplaar ter vergadering medegebracht om als overtuigingstuk bij het verdere pleidooi te kunnen dienen.

Zooals U bekend is, is het vraagstuk van de indeeling van mitrailleurs bij ons Veldleger reeds geruimen tijd aan de orde en dateert de benoeming van eene commissie tot bestudeering van dit vraagstuk reeds van het jaar 1900.

Waar dan ook de beslissing omtrent het in te voeren mitrailleurstelsel eerst in het najaar van 1908 werd genomen, kan moeilijk worden gezegd, dat men bij de keuze over één nacht ijs is gegaan en *gelukkig*, want daardoor is men hier te lande in de gelegenheid geweest, de ontwikkeling van het Mitrailleurvraagstuk in het buitenland te volgen; heeft men zich de lessen ten nutte kunnen maken, welke aldaar vaak met groote finantieele opofferingen werden verkregen, en last not least zijn wij in het bezit geraakt van een wapen, dat naar mijne volle overtuiging aan de spits staat van de mitrailleurstelsels, welke elders in den loop der jaren werden ingevoerd.

Over de werkzaamheden der Mitrailleurcommissie kan ik kort zijn.

Nadat aanvankelijk een drietal stelsels, n.l. *НОТЧКІСС*, *MAXIM* en *SCHWARZLOSE*, aan eene vergelijkende beproeving

waren onderworpen, werd in den jare 1906 aan den Minister van Oorlog voorgesteld om een viertal mitrailleurs van het laatstgenoemde systeem aan te schaffen en ter verdere beproeving te geven in handen van den troep.

Wel had de uitvinding van den Duitscher SCHWARZLOSE, welke mitrailleur sedert 1905 in de wapenfabriek te Steyr wordt vervaardigd, meerdere gebreken, doch de commissie koesterde op goede gronden de verwachting, dat dit wapen de periode der kinderziekten, welke alle stelsels hebben doorgemaakt, spoedig te boven zou komen en alsdan zou bewijzen een deugdelijk en superieur oorlogswapen te zijn.

Waar bovendien in de vreemde legers mitrailleur-eenheden werden georganiseerd en alom aan de mitrailleurs een veelzijdig gebruik op het gevechtsweld werd toegekend, waar ook in den Russisch-Japanschen oorlog het nut dier moderne wapens zóó duidelijk aan het licht was getreden, dat de beide strijdende mogendheden, gedurende den veldtocht zelve, op groote schaal mitrailleurs hadden aangeschaft, was ons legerbestuur van oordeel, dat het oogenblik was aangebroken om vast te stellen, welke plaats de mitrailleurs in onze weermacht moesten innemen.

Daartoe werd aanvankelijk een sectie, bestaande uit een tweetal mitrailleurs, ingedeeld bij het 3de Regiment Huzaren, terwijl in het voorjaar van 1907 eenig personeel van het Regiment Grenadiers en Jagers, in het gebruik van het andere tweetal mitrailleurs werd opgeleid.

Op deze wijze beschikte men dus over een sectie bereden en een sectie onbereden mitrailleurs, elk gecommandeerd door een luitenant.

De mitrailleurs der bereden sectie werden vervoerd op tweeradige voertuigen, getrokken door twee paarden, welke uit den zadel werden gereden, terwijl bij de onbereden sectie gebruik werd gemaakt van handkarren, getrokken door de bediening.

Beide sectiën oefenden gedurende den zomer, namen deel aan de groote manoeuvres op de Veluwe en aan de kust, waarbij de bereden sectie vrij wel altijd was toegevoegd aan

de Cavalerie, terwijl de onbereden sectie de Infanterie rechtstreeks ondersteunde.

Op deze wijze werd groote ervaring opgedaan omtrent de soliditeit van het wapen en omtrent de middelen van vervoer; dat de handkarren der onbereden sectie fiasco moesten maken, werd door de feiten ten volle bewezen.

Ook het vervoer der bereden sectie voldeed niet; de treklast per paard was te groot, zoodat ook hierbij moest worden gezocht naar een ander vervoermiddel.

De deugdelijkheid van het wapen bleek echter boven allen twijfel verheven, en het feit dat de hulp van een geweermaker nimmer behoefde te worden ingeroepen en dat het personeel zelf de luttel herstellingen kon verrichten, welke aan mitrailleur en affuit voorkwamen, pleit voor de waarde als oorlogswapen.

De rapporten, welke dan ook door de sectie-commandanten omtrent de soliditeit van het wapen werden uitgebracht, luidden onverdeeld gunstig, al mocht daarbij niet worden verzwegen, dat het stelsel nog niet tot volle rijpheid was gekomen en dat meerdere, met name genoemde, verbeteringen het zeer ten goede zouden komen.

Dit was de stand van zaken bij den aanvang van het jaar 1908, dat met recht een critiek en beslissend jaar voor het Mitrailleurvraagstuk hier te lande mag worden genoemd.

Critiek, omdat op nieuw de keuze van een mitrailleurstelsel aan de orde kwam en de mitrailleur SCHWARZLOSE een bitteren strijd had te voeren met den beproefden ervijand MAXIM; *beslissend*, omdat de Mitrailleurcommissie hare definitieve voorstellen aan den Minister van Oorlog kon doen, voorstellen, welke tot de oplossing van het technische gedeelte van het Mitrailleurvraagstuk leidden.

In het voorjaar van 1908 verzochten de Deutsche Waffen- und Munitionsfabriken te Berlijn aan ons legerbestuur om een belangrijk verbeterden en verlichten mitrailleur MAXIM aan eene beproeving hier te lande te mogen onderwerpen.

Deze mitrailleur, welke op groote schaal werd ingevoerd bij de Maschinengewehr-Kompagniën van het Duitsche leger, bezat volgens de fabrikanten meerdere voordeelen boven den

MAXIM, welke vroeger hier te lande was beproefd, en kon bovendien, in verband met de massa-fabricage, zeer billijk worden geleverd.

Dit aanbod werd door ons legerbestuur aanvaard, omdat men te recht vermeende, dat eene dergelijke concurreerende aanbieding heilzame gevolgen zou hebben voor eene definitieve oplossing van het Mitrailleurvraagstuk.

Dientengevolge kwamen in den zomer hier ter stede een tweetal mitrailleurs MAXIM van het verlichte model 1908 aan en werden zij, aanvankelijk onder leiding van het personeel der fabriek, grondig bestudeerd, om na het vertrek van dit personeel aan een deugdelijk onderzoek te worden onderworpen.

Mijne Heeren, ik zal U niet vervelen met eene gedetailleerde beschouwing van de voor- en nadeelen, welke zijn verbonden aan den nieuwen MAXIM, zooals deze thans bij de Duitsche infanterie-mitrailleurs is ingevoerd.

Waar echter het onderwerp MAXIM versus SCHWARZLOSE in buitenlandsche tijdschriften aan de orde van den dag is en deze strijd niet zonder bitterheid wordt gevoerd, waar meerdere legerbesturen zich zelfs op dit oogenblik nog bezig houden met de vraag, welk van beide stelsels de voorkeur verdient en de quaestie ook bij ons Nederlandsch-Indische leger in studie was, is het wellicht belangwekkend voor U, de argumenten te vernemen, welke voor de Mitrailleur-commissie de schaal deden overslaan ten gunste van het stelsel-SCHWARZLOSE.

Voorop zij gesteld, dat, waar MAXIM op zeer uitgebreide schaal is ingevoerd in het Duitsche leger en SCHWARZLOSE als mitrailleur is aangenomen voor de Oostenrijksch-Hongaarsche weermacht, beide stelsels deugdelijk zijn.

Wel spelen hierbij ook andere beweegredenen, als bevordering der nationale industrie, eene rol, doch men mag met vertrouwen aannemen, dat beide stelsels voor den oorlog bruikbaar zijn.

Het feit, dat met MAXIM in vele oorlogen ervaring is opgedaan, moet echter vooral niet worden overschat, want naast de belangrijke diensten welke dit wapen heeft bewezen,

leert ons de krijgsgeschiedenis toch ook, dat ernstige storingen in critieke oogenblikken niet zelden zijn voorgekomen.

Het feit, dat in Japan na den oorlog geene verdere bestellingen van MAXIM-materieel plaats hadden en men aldaar is overgegaan tot een gewijzigd stelsel-HOTCHKISS, geeft in dit opzicht te denken.

SCHWARZLOSE is, en gelukkig ook, nog niet in de gelegenheid geweest om op het oorlogsterrein te toonen, wat hij vermag, doch uit de ervaringen, op het proefveld opgedaan, zijn zeer zeker conclusies te trekken, welke door de werkelijkheid niet zullen worden beschaamd.

De ervaringen bij de beproeving der beide stelsels hebben aangetoond, dat de aanvoer der patronen bij het stelsel-MAXIM zeer gevoelig is voor stof, vuil en andere invloeden van buiten, terwijl daarentegen SCHWARZLOSE, zelfs bij zeer sterk vervuilde en vochtige patroonbanden, goed werkt.

Dit moet gedeeltelijk worden toegeschreven aan de zelfwerkende olie-inrichting, welke SCHWARZLOSE bezit.

Voor al bij wapens, waarin gedurende het vuren veel van de slotdeelen wordt geveegd, is het voortdurende smeren dier deelen beslist noodig.

Voorts is het stelsel-MAXIM zeer afhankelijk van de connectie der patronen, zoodat munitie, voorzien van hulzen, welke voor de tweede maal worden gebruikt, vele storingen bij het aanbrengen der patronen verwekte; bij SCHWARZLOSE was dit in geenen deele het geval en kan daarentegen zelfs munitie worden gebezigd, welke minder geschikt is voor het gebruik bij geweer en karabijn.

Een en ander is van groot belang in een land als het onze, dat voor het verkrijgen van het hulzenmateriaal van het buitenland afhangt.

Ten slotte liet de deugdelijkheid van enkele deelen bij den mitrailleur MAXIM te wenschen over; zoo kwam het afbreken van de slagpinpunt bij het doorslaan van slaghoedjes meerdere malen voor; dit doorslaan had bij den mitrailleur SCHWARZLOSE geen merkbaren invloed op de goede werking van het wapen.

De commissie was dan ook van oordeel, dat de goede

werking van den mitrailleur SCHWARZLOSE onder alle omstandigheden, en vooral onder die, welke op het gevechtveld zulk eene groote rol spelen, beter is verzekerd dan die van den mitrailleur MAXIM, en vermeende daarom de invoering van het eerstgenoemde stelsel beslist te moeten aanbevelen.

Voor wat de affuitage betreft, had echter de slede-affuit van den MAXIM-mitrailleur zulk een buitengewoon gunstigen indruk gemaakt, en was deze door haar gering gewicht, hare groote handelbaarheid, zoowel bij het dragen als sleepen, haar zeer vernuftig richttoestel zoo meerderwaardig aan de slede-affuit, waarover alhier werd beschikt, dat de commissie haar bepaaldelijk wenschte in te voeren.

Het stelsel SCHWARZLOSE was derhalve weder zegevierend uit den strijd getreden, doch ook in andere opzichten had deze strijd heilzame gevolgen gehad.

Want evenzeer als het lijden den mensch loutert, had deze nieuwe beproeving louterend op het wapen gewerkt.

Stond het vóór dien nog in de kinderschoenen, onder den drang der omstandigheden waren van de zijde der fabriek talrijke ingrijpende verbeteringen aangebracht, welke de waarde van het wapen aanzienlijk verhoogden en, o, wonder der concurrentie, den kostprijs verlaagden.

Het oogenblik was dus aangebroken, dat door het legerbestuur eene definitieve beslissing kon worden genomen en aldus ontstond het wapen, de mitrailleur M. '08, welken ik het voorrecht heb U in levenden lijve te vertoonen.

Ik beloofde U niet technisch te worden; ik hoop deze belofte te hebben gehouden, doch ik vermeende goed te handelen door in deze Vereeniging eene, zij het ook uiterst beknopte, schets te geven omtrent de ontwikkeling van onzen mitrailleur.

Mochten belangstellenden nadere inlichtingen wenschen, dan ben ik daartoe in de pauze gaarne bereid.

En thans een en ander omtrent de eigenschappen en het gebruik van mitrailleurs in het algemeen.

De mitrailleur ontleent zijne groote waarde voor het gevecht aan de verbazende vuursnelheid, welke hij kan ontwikkelen;

hij is dan ook het wapen bij uitnemendheid voor den vuur-overval, de „rafale”.

Verschaft deze vuursnelheid de mogelijkheid om in weinige oogenblikken den vijand met vuur te overstelpen en hem belangrijke *materieele* schade te berokkenen, door het toebrengen van deze verliezen binnen eene beperkte ruimte in eene korte spanne tijds, zal de *moreele* uitwerking vaak overweldigend zijn en in hare gevolgen de materieele overtreffen.

Waar de kracht van het wapen hoofdzakelijk schuilt in die vuursnelheid, rijst van zelf de vraag, hoe groot deze moet zijn en, Mijne Heeren, dat is een punt, waarover de meeningen nog zeer uiteenloopen.

Hier te lande werd eene practische vuursnelheid van 350-400 schoten in de minuut voldoende geacht.

Ik vestig hierbij er Uwe aandacht op, dat de *sectie* de vuureenheid vormt, zoodat de beide mitrailleurs eener sectie als regel beurtelings vuren, terwijl in de vuurpauzen op nieuw wordt geladen, zoo noodig olie wordt bijgevuld, kortom, het wapen gereed wordt gemaakt voor de volgende serie van 250 schoten.

Op deze wijze kan het vuur der sectie geruimen tijd onafgebroken worden afgegeven met de vuursnelheid, welke ik zoo even vermeldde.

Zeker zullen er gevallen zijn, dat eene grootere vuursnelheid gewenscht ware, doch men vergete niet, dat de loop alsdan spoediger wordt verhit en dientengevolge het afkoelende water spoediger is verbruikt; dat de eischen, welke aan het mechanisme worden gesteld, hooger worden en dat meer patronen worden verspild bij eene onrichtige schatting van den afstand of moeilijke waarneming der uitwerking.

Ook zij erop gewezen, dat bij het vuur op zeer dichte doelen, de getroffenene meerdere malen zullen worden geraakt, vóórdat zij tijd hebben om te vallen, waardoor eveneens munitie wordt verspild.

Er is dan ook algemeen een streven merkbaar om die groote vuursnelheid, welke in de prospectussen der fabrieken tot ongeloofelijke cijfers word opgevoerd, niet als den belangrijkste factor bij de beoordeeling van het wapen te beschouwen.

Regeling van de vuursnelheid door de bediening zou uit den aard der zaak een groot voordeel zijn, doch is, voor zoover mij bekend, slechts mogelijk bij één mitrailleurstelsel, n.l. dat van SKODA.

De Russische Kapitein SOLOVIEV, die de werkzaamheid van de mitrailleurs in den oorlog in Mandsjoerije herhaaldelijk van nabij kon gadeslaan, zegt van de uitwerking van dit wapen:

„In het hedendaagsche gevecht veroorzaakt het scherpe, knetterende geluid van de mitrailleurs, dat soms uren lang wordt volgehouden, een te gelijker tijd zenuwprikkelden en ontzenuwenden invloed uit.

Hun materieel en moreel effect is zeer groot; de belangrijke verliezen, welke zij toebrengen, maken een des te dieperen indruk, omdat zij in korten tijd snel op elkaar volgen.

Onze soldaten noemden dan ook de mitrailleurs den „gieter van den duivel”.

Gieter van den duivel, de naam is waarlijk treffend juist gekozen.

Toch waarschuwt de Japansche Kapitein TAKENOUCI, die in den jongsten oorlog met zijne mitrailleurs veel succes had, tegen *overschatting* van de kracht van het nieuwe wapen en te recht.

Het is zoo verklaarbaar, dat men onder de bekoring van de groote uitkomsten, welke in vreedstijd met dat wapen worden verkregen, geneigd is om het tot eene nieuwe, afzonderlijke wapensoort te willen verheffen, doch dit zou eene overschatting zijn van de kracht en van het kunnen van den mitrailleur, welke op het gevechtveld tot bittere ontgoocheling zoude voeren.

De mitrailleur is een hulpwapen, dat op krachtige wijze de gevechtshandelingen kan ondersteunen van de afdeeling, waarbij hij is ingedeeld; nimmer zal hij echter Infanterie, Artillerie of Cavalerie geheel kunnen vervangen.

Zijne vuuruitwerking strekt zich uit tot op afstanden, op welke het infanterie-vuur weinig vruchten zal afwerpen; hij zal dan ook als regel en met betere kans op succes, het infanterie-vuur op de afstanden boven 1000 M. kunnen over-

nemen, waardoor aan de Infanterie de gelegenheid wordt geschonken om hare munitie vooral voor de kleine afstanden te besparen.

Mijne Heeren, wanneer men het vermogen van den mitrailleur wil uitdrukken in cijfers, dan stelt men hem dikwerf gelijk aan een sectie Infanterie; hij brengt dus eene vuurversterking van vijftig geweren; doch het ware al te veel gevraagd van het wapen, indien men wenschte, dat de energie, waarmede vijftig onversaagde mannen den strijd zullen voeren en het doel willen bereiken, tevens werd ontwikkeld door het mechanisme van den mitrailleur, welke met zijne geringe bediening betrekkelijk hulpeloos is en voor wien zelfstandig optreden dan ook is uitgesloten.

Ook zullen mitrailleurs de taak der *Artillerie*, welke tot rechtstreeksche ondersteuning der Infanterie is aangewezen, belangrijk kunnen verlichten; de samenstelling van het wapen, waarvan het vizier tot 2000 M. gaat, verzet zich er echter ten eenenmale tegen om het artillerie-vuur te vervangen.

De geschiedenis van 1870 heeft ons toch geleerd, dat het ongelukkige debuut der mitrailleurs van den derden NAPOLEON hoofdzakelijk moet worden geweten aan eene noodlottige tactiek, welke haar, in batterijen vereenigd, de rol van Artillerie liet vervullen.

Dat mitrailleurs ook aan de *Cavalerie* belangrijken steun kunnen verleen, wie Uwer zal het ontkennen.

Wanneer wij ons toch indenken in de talloze gevallen, waarin Cavalerie ter bereiking van haar doel zal moeten afzitten tot het gevecht te voet, wanneer wij ons de reuzentaak voorstellen, welke in oorlogstijd op de schouders van onze zwakke ruitery zal worden gelegd, wanneer wij goed door-drongen zijn van het feit, dat ten gevolge van de groote vuurversterking, welke de mitrailleurs brengen, kostbare tijd zal worden gewonnen en verliezen zullen worden vermeden, kortom de taak der Cavalerie belangrijk zal worden verlicht, dan zult U het met mij eens zijn, dat het bezit van mitrailleurs voor dat wapen eene levensquaestie is.

Pleit dit alles reeds voor de juistheid der stelling, dat de mitrailleur een hulpwapen is, ook de geschiedenis van den

oorlog in Mandsjoerije heeft de waarheid hiervan aangetoond.

Rusland bezat bij het uitbreken van den oorlog zelfstandige mitrailleur-organisaties; ook Japan organiseerde zijne mitrailleurs aanvankelijk in zelfstandige afdeelingen.

De practijk van den oorlog heeft aan beide geleerd, dat men daarmede verkeerde wegen had betreden, dat de mitrailleur daartoe de noodige zelfstandigheid mist en dat de organisatie hiermede rekening moet houden; in beide legers is men op zijne schreden teruggekeerd en heeft men de m. i. juiste bestemming aan het nieuwe wapen gegeven, door de zelfstandige mitrailleur-afdeelingen af te schaffen en de mitrailleurs organiek in te deelen bij *die* wapensoorten, waaraan zij den meesten steun kunnen bieden, n.l. de Infanterie en de Cavalerie.

Waar de mitrailleur het wapen is voor den vuuroverval, speelt de *verrassing* bij het optreden van mitrailleurs eene groote rol. Wil men succes hebben, dan moet de vuuropening onmiddellijk gevolgd worden door uitwerking, omdat de doelen, welke onder vuur worden genomen, natuurlijk onverwijd zullen verdwijnen, wanneer de „rafale” dood en verderf in hunne gelederen zaait.

Van zelf rijst de vraag, welke doelen eene welkome proef voor de mitrailleurs vormen en dan luidt het antwoord: alle dichte formaties, zoowel stilstaande als bewegende, bijv. gesloten Infanterie, aanvallende ruitery, Artillerie welke op korten afstand in stelling komt.

Wel zal in de latere perioden van den strijd ook het bevoeren van tirailleurliniën tot de taak der mitrailleurs behooren, doch ook hierbij past een woord van waarschuwing tegen overschatting van het kunnen van het wapen.

Er bestaat toch maar al te zeer de neiging om reeds op grooten afstand het vuur te openen op doelen, welke het munitieverbruik niet wettigen en hieraan moet de mitrailleurcommandant met standvastigheid weten weerstand te bieden.

De Kapitein TAKENOUCHI deelt in dit opzicht twee merkwaardige feiten mede, welke eene ernstige les bevatten.

Toen de Japanners op den 27sten Januari 1905 de Russische stellingen bij Sja-Sjan aanvielen, opende eene afdeeling van

vier Russische mitrailleurs het vuur op de aanvallende tirailleurlinie op een afstand van 900 M.

De resultaten van dit vuur waren nihil en de aanvallende beweging werd er geen oogenblik door vertraagd, zoodat de Russen gedwongen werden hunne stellingen te ontruimen.

Daarentegen mislukte de aanval der Japanners op de Russische stelling bij Wang-Chia-Wopeng (in den slag bij Moekden) volkomen, doordat op het oogenblik dat de Infanterie tot op 200 à 300 M. van de stelling was genaderd en zich tot den stormloop gereed maakte, Russische mitrailleurs, welke hunne aanwezigheid niet hadden verraden, een zoodanig vuur openden, dat de Japanners gedwongen waren den aanval oogenblikkelijk te staken.

Wil het verrassend karakter van het mitrailleurvuur gepaard gaan met succes, dan moet er door doeltreffende maatregelen voor worden gezorgd, dat de uitwerking zóó snel wordt verkregen, dat de tegenstander zich niet door formatie-verandering als anderszins aan den vuuroverval kan onttrekken.

Dit beginsel moet den grondslag vormen van de opleiding van mitrailleur-personeel; met alle middelen, welke ons ten dienste staan, moet er naar worden gestreefd om die snelle uitwerking te verkrijgen.

Op welke wijze wij dit doel bereiken, zal ik U in het kort trachten te schetsen, waarbij ik er U al dadelijk op wijs, dat het inschieten door mitrailleurs op eene geheel andere manier plaats heeft als door Infanterie.

Uit den aard der zaak is bekendheid met den afstand, ook bij het inschieten met mitrailleurs, een groot voordeel en moet de commandant alle pogingen aanwenden om dezen te leeren kennen; doch er is meer noodig.

Want al is ons de afstand met juistheid bekend, dan nog zal het verkrijgen van uitwerking door meerdere oorzaken dikwerf veel tijd vorderen. Ik wijs op tegenwind en andere atmosferische invloeden, op het zich vastwerken van de lichte affuit in den grond, waardoor narichten noodig wordt.

En bovendien, Mijne Heeren, *wanneer* is ons de afstand

bekend met *die groote juistheid*, welke voor mitrailleurvuur wordt vereischt, waarbij de groote dichtheid der bundels eene zeer nauwkeurige vizierstelling noodig maakt.

De praktijk heeft mij geleerd, dat van nauwkeurige bekendheid met den afstand maar hoogst zelden sprake is en dat men bijna altijd zijne toevlucht moet nemen tot het schatten van den afstand.

Is schatten van afstanden in vreedestijd reeds moeilijk, het nauwkeurig schatten van afstanden boven 1000 M. op het gevechtsveld is vrij wel onmogelijk.

Daarom wijdt men in buitenlandsche legers zoo veel aandacht aan het *meten* van afstanden en zijn aldaar reeds op groote schaal afstandmeters, ook bij de Infanterie, ingevoerd.

Helaas, ook ten opzichte van dit hulpmiddel ben ik pessimistisch gestemd.

De ervaringen, door mij opgedaan met den infanterie-telemeter ZEISS, een der meest handelbare instrumenten op dit gebied, heeft mij geleerd, dat in vreedestijd, onder gunstige omstandigheden, wel resultaten kunnen worden verkregen, doch ik vraag mij af welke de resultaten zullen zijn op het gevechtsveld, wanneer de pupil van het oog is vergroot, de achtergrond vaak ongunstig en de doelen klein zijn, terwijl de zenuwen ook in andere opzichten aan de bediening parten spelen.

Juist omdat het bepalen van den *nauwkeurigen* afstand wordt vereischt, mogen deze factoren niet worden verwaarloosd.

Waar al deze hulpmiddelen falen, is het dan ook eene bemoedigende gedachte, dat de techniek ons op andere wijze de behulpzame hand heeft gereikt, door ons eene affuit te leveren met een richttoestel, dat in staat is alle bezwaren, welke door mij geenszins in donkere tinten worden geschetst, weg te vagen.

Door de vernuftige inrichting van dit richttoestel is de richter in staat den kogelbundel snel *in* het doel te *brenghen* en te *houden*; hij kan zijn helschen gieter op de tegenpartij richten en deze met meedoogenlooze zekerheid besproeien.

Het *inschieten* van mitrailleurs bestaat dus geheel in *uitwerkingsschieten*.

Vóór de vuuropening wordt aan den mitrailleur eene vizierstelling gegeven, overeenkomende met den, met voordacht, *te laag* geschatten afstand en wordt het wapen nauwkeurig gericht.

Nà de vuuropening zal de richter door zijn handwiel langzaam te draaien den kogelregen voorwaarts brengen, totdat hij *in* het doel slaat.

Het komt er dus op aan om waar te nemen het oogenblik, waarop uitwerking wordt verkregen; richter, sectiecommandant en bediening spannen alle krachten in om dit te constateeren.

Wordt uitwerking verkregen, dan is de mitrailleur gericht en kan de richter, na den patroonband te hebben verschoten, door de vizierklep op te lichten, het vizier nauwkeurig *nastellen* en op deze wijze den juisten afstand tot het doel aflezen.

Deze afstand wordt aan den anderen mitrailleur der sectie medegedeeld, voor wien het verkrijgen van eene snelle uitwerking *in* het doel op deze wijze veelal belangrijk wordt vergemakkelijkt. De kogelbundel is dus in den volsten zin de „afstandmeter” van den mitrailleur, terwijl het vizier van betrekkelijk ondergeschikt belang is en voornamelijk dient om het wapen in de goede schootsrichting te plaatsen. Hoofdzak is het bedaard draaien van het handwiel, waardoor de kogelbundel evenals eene hagelbui gestadig wordt voortgedreven om zich in zijne volle kracht op den tegenstander te ontlasten; hoe sneller de bui komt opzetten, des te minder gelegenheid bestaat er om te schuilen.

In *theorie* klinkt dit alles zoo *eenvoudig*, doch wie wel eens schietoefeningen van Infanterie op afstanden boven 1000 M. heeft medegemaakt, zal het met mij eens, zijn dat het waarnemen van de aanslagen van den kogelbundel vaak met groote moeilijkheden gepaard gaat.

En waar het geheele optreden van de mitrailleurs ten nauwste samenhangt met de goede waarneming van dien vooruitkruipenden bundel, mogen wij dezen belangrijken factor bij de berekening van het succes niet wegcijferen.

Men stelt het zoo gaarne voor, alsof mitrailleurs hun

onheilspellend geknetter slechts behoeven te doen hooren, om succes te bereiken, alsof de uitroep van CESAR „Veni, Vidi, Vici” onafscheidelijk aan hun optreden verbonden is. Doch dit ware zelfbedrog; wanneer wij in de brochure van van den Kapitein SLUYS lezen hoe moeilijk de waarneming op het oorlogsveld is en kennis nemen van de merkwaardige voorbeelden, waarbij geheele afdeelingen, welke zijn getroffen, toch doorloopen, zoodat er geene enkele aanwijzing was voor de tegenpartij, dat zij uitwerking met haar vuur had verkregen, wat inderdaad wel het geval was, dan geloof ik, dat de verwachtingen van het *zien* van de uitwerking *vooral in onbekend terrein* niet te hoog gespannen moeten zijn.

Ik wijs er in dit verband met nadruk op, dat de geweldige uitkomsten, welke op de grootere afstanden in Mandsjoerije met mitrailleurvuur werden bereikt, als regel zijn verkregen door mitrailleur-eenheden, welke reeds *geruimen tijd* in stelling waren, welke zich volkomen hadden aangepast aan het terrein, de gelegenheid hadden afstanden tot verschillende punten te leeren kennen; kortom volkomen vertrouwd waren met hunne omgeving.

Deze ervaring is ook door ons opgedaan bij de schiet-oefeningen, welke in den afgeloopen zomer te *Harskamp* zijn gehouden.

Ook hierbij werd door de schietuitkomsten bewezen, dat doelen, waarop aanvankelijk weinig of geene uitwerking was verkregen, later bij hernieuwd verschijnen met veel beteren uitslag onder vuur werden genomen, omdat de schatting van den afstand, ten gevolge van de reeds opgedane ervaring, met grooter juistheid kon geschieden.

Ook was het merkwaardig om vast te stellen, hoe het bedienend personeel gedurende het verloop der oefening meer en meer vertrouwd geraakte met het terrein en de doelen sneller wist te onderkennen, zoodat het vuur spoediger kon worden geopend, wanneer zich een belangrijk doel vertoonde.

Deze lessen, zoowel op het oorlogsveld als in vredstijd opgedaan, zijn dan ook de aanleiding, dat de begrippen omtrent het gebruik van mitrailleurs in het gevecht eene totale

wijziging hebben ondergaan en dat men in de groote legers de meeste aandacht is gaan schenken aan eene indeeling op ruime schaal van mitrailleurs bij de Infanterie; mitrailleurs, wier werkzaamheid, zoowel bij den aanval als bij de verdediging, wellicht gedurende dagen, beperkt blijft binnen eene bepaalde terreinstrook en welke dientengevolge in staat zijn eene rol te vervullen, welke volkomen beantwoordt aan de bestemming en aan het kunnen van het wapen.

In deze ervaringen moet tevens de oorzaak worden gezocht van het feit, dat de bereden mitrailleur-afdeeling, de snel verplaatsbare vuurkracht, op den achtergrond is gedrongen; immers, wil deze afdeeling hare taak goed vervullen, dan verschijnt zij plotseling, volbrengt hare opdracht om weder snel te verdwijnen tot het uitvoeren van eene nieuwe opdracht.

Zij moet derhalve het „veni, vidi, vici,” in de volste beteekenis, in hare banier voeren, doch zal maar al te dikwerf door gemis aan tijd en terreinkennis in haar plicht te kort schieten, omdat de schakel het „vidi,” het waarnemen van de uitwerking, ontbreekt en dezen trotschen strijdkreet tot eene ijdele machtspreuk maakt.

Mijne Heeren, ik achtte het noodig het inschieten van mitrailleurs eenigszins uitvoerig te schetsen, omdat het „des Pudels Kern” vormt bij de opleiding van het mitrailleur-personeel.

Wordt eenmaal uitwerking verkregen, dan heeft de richter er voor te zorgen, dat hij den bundel *in* het doel houdt en dit bij verplaatsingen volgt.

Bij groote, dichte, snel naderende doelen zal het dikwijls voldoende zijn om met een lager vizier *in* te schieten en het doel *in* den kogelbundel te laten loopen.

Deze wijze van vuren zal dus vooral toepassing vinden op aanvallende Cavalerie en werd door de Engelschen o.a. gebezigd tegenover de fanatieke ruiters van den *Mahdi* in den slag bij Omdurman op 2 September 1898, waarbij het vuur, ten gevolge van de groote klaarheid van den dampkring reeds op 1800 M. kon worden geopend.

Is het ondoenlijk den juisten afstand tot het doel vast te stellen, of wordt het vuur geopend op doelen van zeer groote

diepte dan wel op afdeelingen, welke in meerdere echelons ten aanval oprukken, dan moet de vuuruitwerking worden verkregen door spreiden in de diepte of door het gebruik van meerdere vizieren. In de zelfde sectie wordt echter als regel slechts één vizier gebruikt.

In de laatste phase van den slag bij Omdurman liet de Majoor HUNTER de mitrailleurs zijner afdeeling, sectiesgewijze vuren, waarbij de drie sectiën vizieren bezigden, welke 3 à 400 M. verschilden; dit vuur had op de elkander volgende echelons der Mahdisten eene reusachtige uitwerking.

Toch bleek ook in dit gevecht wederom hoe noodzakelijk het is, dat de mitrailleur-*sectie* de *vuuréeinheit* vormt, omdat storingen in het mechanisme nimmer zijn uitgesloten; een der Maxims toch staakte reeds in den aanvang plotseling het vuur en kon dit eerst na eenige minuten weder openen, terwijl dit geval zich later nog bij twee andere herhaalde.

Ontstaan storingen, dan moet het personeel in staat zijn de oorzaak hiervan op te sporen en onverwijld te verhelpen, wat slechts door eene goede kennis van het wapen en voortdurende oefening mogelijk is.

Een voorbeeld van buitengewone vaardigheid op dit gebied zij mij vergund U mede te deelen.

Toen in het gevecht van Waterberg in Zuid-West Afrika op 11 Augustus 1904 de Herrero's een aanval deden op den linker vleugel der voorwaarts rukkende 11de (Duitsche) veldcompagnie, haperde de Maxim-mitrailleur, welke juist groote diensten bewees, ten gevolge van het scheuren van den loop.

De kranige bediening, onder bevel van den onderofficier JANUSCHEWSKI, plaatste, onder het hevige vijandelijke vuur een nieuwen loop in ongeveer dertig seconden en was daardoor in staat de Herrero's, die reeds tot op korten afstand waren aangestormd, neder te schieten.

Mijne Heeren, bij de beproeving van het Maxim-materieel was ik dikwerf in de gelegenheid, loopen te verwisselen; Gij zult mij vergunnen hulde te brengen aan de geoefendheid en de koelbloedigheid van die bediening.

Naast vaardigheid in de bediening moet groote vlotheid in het verplaatsen van het wapen worden geëischt; deze

wordt bevorderd door het betrekkelijk geringe gewicht van het wapen, dat 60 K.G. bedraagt en de groote handelbaarheid van de affuit.

Deze laatste toch verschaft ons de mogelijkheid om het wapen door één, twee, drie en vier man te doen dragen; men kan het sleepen, waarbij de bediening het zoo noodig kruipende voorttrekt; men kan de affuit zelfs voorzien van raden om het wapen te kruien, kortom, de mitrailleurs behoeven zich, bij het terreinwinnen, niet te onderscheiden van de Infanterie, waarmede zij ten aanval oprukken.

Ook zullen zij hindernissen kunnen overwinnen en punten bereiken, welke voor de Artillerie ontoegankelijk zijn, terwijl voor hunne opstelling zeer weinig ruimte en eene geringe dekking voldoende zijn.

Voor al in den polderoorlog zullen deze eigenschappen tot volle waardeering komen; er is dan ook geen wapen, dat zich m.i. zoo uitnemend leent voor de verdediging van accessen, ook bij nacht, als de mitrailleur.

Dit werd te *Harskump* bij eene schietoefening bij duisternis op overtuigende wijze aangetoond.

De mitrailleurs eener sectie werden hiertoe bij het vallen van den avond in stelling gebracht en gericht op eene terreinstrook, welke eene hindernis voorstelde, aangebracht op den afstand van standvizier. Daarna werden de mitrailleurs goed vastgezet op de affuiten, welke vooraf eenigszins waren ingegraven.

Daar het van belang was om na te gaan, welke resultaten door het vuur bij duister kunnen worden verkregen, werd geschoten op valschijven en begon het zoeklicht pas te werken, toen het mitrailleurvuur reeds eenigen tijd was geopend.

De uitkomsten van dit vuur waren bevredigend; toen de lichtbundel op het voorgelegen terrein werd geworpen, waren reeds meerdere schijven verdwenen en zag men andere vallen en toen de bundel daarna het doel met langere tusschenpoozen belichtte, kon de bediening constateeren, welke het lot zoude zijn geweest van eene aanvallende colonne, welke dit stout bedrijf had bestaan.

De sectie verschoot zonder eenige hapering acht banden,

en van de 85 schijven waren er 60 gevallen, waarvan verscheidene, meerdere malen getroffen.

Tevens bleek hierbij hoe nuttig het is, te beschikken over patroonbanden, welke aan elkaar worden gehaakt, waardoor het laden van het wapen in het donker zeer wordt vergemakkelijkt.

Waar het van het grootste belang is, dat de opstellingsplaats van mitrailleurs zoo mogelijk onvindbaar is voor de tegenpartij, wil ik uwe aandacht nog vestigen op de noodzakelijkheid om den stoom, welke gedurende het vuren in den watermantel wordt ontwikkeld, op onzichtbare wijze af te voeren; deze stoompluim toch zou direct de mitrailleurstelling verraden. Een en ander geschiedt hier te lande door den stoom af te leiden in een gevulden waterremmer of bij gebrek aan dezen, in den grond. De vrij zware rookontwikkeling van ons rookzwakke buskruit, welke nog wordt verhoogd door het oliën der patronen, blijft echter een nadeel, dat nog niet uit den weg is geruimd en vooral bij mitrailleurs sterk spreekt.

Ook wil ik nog een oogenblik stilstaan bij de vraag of de mitrailleurs moeten worden voorzien van schilden. De meeningen loopen hieromtrent nog zeer uiteen. Oostenrijk is het eenige land, dat de schilden heeft ingevoerd; Japan heeft ze gehad, doch afgeschaft.

De voornaamste argumenten tegen het schild zijn de groote gewichtsvermeerdering van 25 K.G., welke het transport van het wapen, vooral bij den aanval, buitengewoon verzwaart en voorts het feit, dat het trefvlak van den mitrailleur wordt vergroot en diens opstelling spoediger bekend wordt.

Ook het gadeslaan van de uitwerking door de richtsleuf levert voor den richter ernstige moeilijkheden op.

De Japanners zijn dan ook van oordeel, dat *in* het terrein als regel voldoende dekking is te vinden, terwijl zij het bedienend personeel bovendien hebben uitgerust met ledige zandzakken, welke zoo noodig ter plaatse worden gevuld.

In ons land is de quaestie nog in onderzoek, en werd daartoe een schild ontworpen, bestaande uit drie deelen, n.l. een bovenschild en twee zijschilden, welke laatste tevens de deuren

van den achterwagen vormen ; ook het bovenschild wordt aan dien achterwagen medegevoerd.

Dit schild, dat aanvankelijk eene dikte had van 4 m.M., kon bij eene gehouden schietproef niet worden doorboord door de Nederlandsche scherpe patroon, terwijl het daarentegen *eerst* op 450 M. dekking bood tegen de Duitsche S. patroon ; het was dan ook noodig om ter verdere beproeving, schilden van 5,5 m.M. aan te schaffen, welke voldoende weerstand bieden aan deze S. patroon.

Ik haal dit slechts aan om U een bewijs te geven van de krachtige uitwerking van den spitskogel van 8 m.M., terwijl tevens de vraag bij mij rijst, of het niet hoog noodig is om onze Infanterie uit te rusten met patronen, welke gelijkwaardig zijn aan die, welke reeds sedert geruimen tijd in de buitenlandsche legers zijn ingevoerd.

Ik ben hiermede genaderd tot het vraagstuk van de voorziening in de munitie-behoefte, wat van te groot belang is dan dat ik het hier stilzwijgend zou mogen voorbijgaan.

Onze mitrailleurs kunnen hunne groote vuursnelheid o.a. ontwikkelen, doordat het aanvoeren der patronen op zeer vernuftige wijze geschiedt met behulp van patroonbanden ; het is dus noodig ten allen tijde te beschikken over een aantal gevulde banden, welke elk 250 patronen bevatten.

Nu zijn echter de banden zeer duur en is men dus beperkt in de aanschaffing en het medevoeren ervan. Men kan deze na gemaakt gebruikt niet, evenals de patroonhouders, achterlaten, doch moet de ledig geschoten banden medenemen en 's avonds in het kwartier of bivak op nieuw vullen, wat tijdroovend is.

Juist het gevaar, dat de bediening bij het snel verlaten der stelling, de banden zal vergeten, is aanleiding dat er allerwege wordt gezocht naar patroonbanden, van papier vervaardigd, welke weinig ruimte innemen, licht zijn en last not least weinig kosten, zoodat een groot aantal dezer banden als reserve kan worden medegevoerd.

Als nieuw snuffje kan ik U heden avond een zoodanigen band vertoonen, welke naar ik vermeen, aan de gestelde verwachtingen beantwoordt.

Deze band is uitgedacht door een Oostenrijksch officier en hier te lande nagemaakt, en met het oog op ons vochtig klimaat geparafineerd; de zes seriën van 250 patronen, welke ik o.a. in den fellen regen ermede heb verschoten, bewezen, dat hij deugdelijk is en niet gevoelig voor vocht, wat door de oplegging in een zeer vochtig magazijn nog werd bevestigd.

Het ligt dan ook in het voornemen om de proeven met deze banden op uitgebreide schaal voort te zetten.

Slaagt deze proef, dan kan de reserve-munitie in papieren banden en kartonnen dozen verpakt worden medegevoerd; zij is dus voor direct gebruik geschikt, wat een niet gering voordeel zal opleveren.

Het munitie-verbruik is in den laatsten oorlog aan Japansche zijde betrekkelijk gering geweest; om een voorbeeld te geven verbruikte de afdeeling van den Ritmeester MATSUDA, welke bestond uit 3 sectiën mitrailleurs en was ingedeeld bij de cavalerie-brigade van Prins KANIN, in den slag bij Moekden op 3 Maart, gemiddeld 6700 patronen per mitrailleur; dat was het grootste aantal, dat in den veldtocht aan Japansche zijde werd verschoten.

Ook bij de Russen was het munitie-verbruik niet groot.

Gelet op deze ervaringen en rekening houdende met den munitie-voorraad, welke in buitenlandsche legers wordt medegevoerd, werd hier te lande bepaald, dat per mitrailleur 6000 patronen in banden beschikbaar zouden zijn, welk aantal, door het bezigen van reserve-patroonbanden desnoods kan worden uitgebreid tot 10.000 patronen.

Behalve deze munitie, welke dus voor *onmiddellijk* gebruik geschikt is, wordt in den voorwagen van het mitrailleur-voertuig en in de patroonwagens van den gevechtstrein munitie medegevoerd, terwijl voorts de infanterie-munitie-treinen zullen worden uitgebreid met patroonwagens.

Op deze wijze zal de munitie-voorraad per mitrailleur 40.000 patronen bedragen, waarvan plus minus 28.000 direct bij de afdeeling zelve voorhanden zijn.

Ik geloof U te mogen verzekeren, dat het nijpende vraagstuk der munitie-aanvulling hierdoor op bevredigende wijze wordt opgelost. Ik voeg hier nog aan toe, dat uit gehouden

schietproeven gebleken is, dat onze mitrailleurs ook patronen, voorzien van een spitsen kogel, kunnen verschieten, zoodat bij eene invoering van dergelijke munitie wijzigingen aan het wapen, met uitzondering van het vizier, onnoodig zijn.

En thans, Mijne Heeren, ben ik genaderd tot de rol, welke de mitrailleurs in het gevecht zullen vervullen.

Het zal U uit het voorafgaande duidelijk zijn geworden, dat de mitrailleurs slechts over één middel beschikken om mede te werken tot het bereiken van het gevechtsdoel, n.l. door hun vuur.

Op welke *wijze* zij hunne taak moeten vervullen is een punt, waarover meningsverschillen bestaan, en gedachtig aan de uitspraak, welke hier zoo dikwerf door de zaal geklonken heeft, dat „tactiek geene wiskunde is”, zult U van mij wel niet verwachten, dat ik hier het evangelie nopens het gebruik van dit moderne wapen zal verkondigen.

Ik kan U alleen mededeelen, wat persoonlijke ervaringen en de bestudeering van belangrijke geschriften, in zake het gebruik van mitrailleurs, mij hebben geleerd, terwijl ik tevens op beknopte wijze wensch aan te geven de stroomingen, welke nopens dat gebruik bestaan, stroomingen, welke belichaamd zijn geworden in de organisaties, welke aan de mitrailleur-eenheden zijn gegeven.

Want dit staat bij mij vast, dat slechts dan eene goede organisatie aan een wapen kan worden geschonken, indien men het vermogen van het wapen door en door kent, indien men weet, wat men ervan kan en mag verwachten.

Mitrailleurs zullen in algemeenen zin de gevechtshandelingen der andere wapens op tweeledige wijze kunnen steunen en wel:

rechtstreeks, door versterking van de vuurkracht; en
indirect, door het optreden als snel verplaatsbare vuurreserve, welke haar vuur *tijdig* en *verrassend* afgeeft op belangrijke doelen, welke de vijand vertoont.

Het is duidelijk, dat de vervulling dezer opdrachten zeer uiteenlopende eischen stelt aan de beweegbaarheid van de mitrailleur-eenheden, welke haar moeten uitvoeren.

Wel zou men aan alle mitrailleurs eene zoodanige beweeglijkheid kunnen geven, dat zij in staat zijn alle opdrachten te vervullen, doch dit zou in vele gevallen overbodig zijn en zou leiden tot eene zeer kostbare organisatie.

Een enkel voorbeeld tot toelichting zij mij vergund.

Mitrailleurs, welke ter versterking van de vuurkracht van Infanterie zijn aangewezen, behoeven zich als regel niet sneller te kunnen verplaatsen dan de Infanterie; daarentegen moeten de mitrailleurs, welke deze rol bij de Cavalerie moeten vervullen, de ruitery kunnen volgen overal en door alle terreinen.

Evenzeer zullen de mitrailleur-eenheden, welke als snel verplaatsbare vuurreserve moeten optreden, eene groote snelheid moeten kunnen ontwikkelen.

Hieruit volgt, dat, waar bij de Infanterie kan worden volstaan met *onbereden mitrailleurs*, in de beide andere gevallen *bereden mitrailleurs* worden vereischt.

Op welke van beide vormen van ondersteuning door mitrailleurvuur de nadruk moet worden gelegd, hangt af van het gevechtsdoel, van het terrein en van andere omstandigheden; gewoonlijk zullen beide gelijktijdig op het gevechtveld toepassing vinden, terwijl ook verwisseling der rollen niet uitgesloten is, wanneer het verloop van den strijd dit noodzakelijk maakt.

In het karakter der verstrekte opdracht ligt dan ook van zelf het antwoord opgesloten van de vraag, welke *soort* van mitrailleurs moet worden toegevoegd aan de troepenmacht, welke met de uitvoering der opdracht is belast, en welke *plaats* zij bij de indeeling dezer troepenmacht moeten innemen.

Zoo zullen de bereden mitrailleurs worden aangewezen voor het vergezellen van verkenningsdetachementen en korpsen, en zullen de onbereden mitrailleurs geheel dan wel gedeeltelijk bij de gevechtsvoorhoede moeten worden ingedeeld, omdat hunne snelheid van verplaatsing zoo gering is, dat zij anders wellicht te laat zouden komen.

Ten einde dan ook alle begripsverwarring uit te sluiten, is het gewensch, bij de verdere beschouwingen te spreken

van infanterie-mitrailleurs en cavalerie-mitrailleurs, waaronder de mitrailleurs worden verstaan, welke ter versterking van de vuurkracht aan de genoemde wapens zijn toegevoegd, terwijl met de mitrailleur-afdeeling de snel verplaatsbare vuurreserve in de hand van de hoogere aanvoering wordt bedoeld.

Zooals U bekend is, beschikt het Nederlandsche leger op dit oogenblik, zoowel bij de 1ste als bij de 2de Divisie, over één bereden mitrailleur-afdeeling, welke bestaat uit 4 sectiën, elk van 2 stukken; deze zelfstandige mitrailleur-eenheid is ter beschikking van den divisie-commandant; zij vormt derhalve in de volste beteekenis van het woord de snel verplaatsbare vuurreserve, in de hand van de hoogere aanvoering (Bijlage III).

Voor zoover mij bekend, bestaat alleen in Duitschland eene dergelijke organisatie op zeer bescheiden schaal, terwijl de rol, welke, volgens het nieuwe cavalerie-reglement, aan de afdeelingen daar te lande wordt toegedacht, zuiver, beantwoordt aan die van cavalerie-mitrailleurs.

Mitrailleur-eenheden, welke organiek zijn ingedeeld bij de Infanterie en bij de Cavalerie, bestaan hier te lande *niet*; wel werden, zooals reeds gemeld, in 1907 proefsecties bij de Infanterie en Cavalerie opgericht, doch de infanterie-sectie stierf een ontijdigen dood en de cavalerie-sectie is nog steeds in beproeving, zoodat de m. i. zoo hoog noodige vuurversterking dier beide wapens tot op heden achterwege bleef.

Dat deze blijvende vuurversterking door mitrailleurs noodzakelijk is, zou reeds voldoende kunnen blijken uit het feit, dat *alle moderne legers* haar op het huidige oogenblik hebben aanvaard.

Waarom zij noodzakelijk is, ik hoop U dit aan te toonen door U de werkzaamheid te schetsen van mitrailleurs op het gevechtveld, waarbij ik mij echter, ter wille van den tijd, zal bepalen tot enkele momenten van het aanvallend optreden dezer wapens.

Ik doe dit met des te meer voorliefde, omdat ik een zeer beslist voorstander ben van het offensief gebruik van deze wapens.

Want al mogen de mitrailleurs in zich vele eigenschappen vereenigen, welke hun voor de verdediging bijzonder geschikt maken, toch blijft de mitrailleur het wapen van den aanval, toch moet bij alle oefeningen vooral dat offensief karakter op den voorgrond treden, want alleen in het „voorwaarts” ligt het heil, een beginsel dat ook door het Japansch reglement zoo sterk wordt gehuldigd.

De werkzaamheid der infanterie-mitrailleurs zal een aanvang nemen bij het voorhoedegevecht, dat den strijd inleidt.

Deze mitrailleurs zijn door hun vuur in staat den tegenstander snel terug te drijven uit belangrijke terreingedeelten, terwijl zij, dank zij hun afstootend vermogen, gewichtige terreinen krachtdadig helpen verdedigen en vasthouden tot de aankomst van de afdeelingen der hoofdmacht.

Op deze wijze verlichten zij de taak der voorhoede belangrijk en zal het ver naar voren brengen van de mitrailleurs in het voorhoede-verband dikwerf veel nut hebben.

De Kapitein TAKENOUCI levert, op grond zijner krijgservaringen, een warm pleidooi voor toevoeging van de mitrailleurs aan de voorhoede, vooral ook om spoedig den weerstand te breken van zwakke vijandelijke afdeelingen, welke anders, maar al te gemakkelijk, den marsch der hoofdmacht kunnen vertragen.

Heeft de voorhoede hare „Schuldigheid” gedaan, dan zullen de mitrailleurs veelal gedurende de ontwikkeling der hoofdmacht moeten worden teruggetrokken om bij de doorvoering van den strijd wederom hun helschen arbeid te hervatten.

Ik zeide reeds, dat van de vuuruitwerking van mitrailleurs op afstanden boven 1000 M. betere uitkomsten mogen worden verwacht dan van het infanterie-vuur; dit mitrailleur-vuur, dat treedt in vervanging van het infanterie-vuur op groote afstanden, komt dus vooral in de periode der doorvoering tot zijn recht, waarbij er tevens op zij geweest, dat de mitrailleurs alsdan krachtig medewerken met de indirect richtende batterijen, welke, in deze phase van den strijd, ook hoofdzakelijk de Infanterie van den tegenstander met hare projectielen zullen bestoken.

De infanterie-mitrailleurs vullen derhalve het vuur aan van de troepenafdeeling, waarbij zij zijn ingedeeld en moeten daartoe geheel ter beschikking zijn van den commandant dezer afdeeling.

Nu rijst de vraag, wie de bedoelde commandant zal zijn en dan moet m.i. het antwoord luiden: de regiments-commandant, tenzij dat deze anders heeft beschikt.

U vindt in mij een voorstander van het inlijven der infanterie-mitrailleurs als mitrailleur-compagnie in het regimentsverband, waarbij de organisatie dezer compagnie zoodanig moet zijn geregeld, dat detachering van een sectie aan elk der veldbataljons mogelijk moet zijn.

Een en ander kan worden verkregen door eene vredesindeeling van de compagnie in drie sectiën, welke bij mobilisatie wordt uitgebreid tot 5 sectiën of liever nog wordt verdubbeld, waardoor over eenig reserve-materieel kan worden beschikt.

Doch ik wil hier thans niet verder op doorgaan en hoop deze quaestie straks, bij eene bespreking van de mitrailleur-organisaties, nader te behandelen.

Uit het vorenstaande volgt, dat steeds rekening moet worden gehouden met het feit, dat in vele gevallen de mitrailleur-compagnie zal moeten worden gesplitst, ten einde aan bataljons, welke eene eenigermate zelfstandige opdracht moeten uitvoeren, één of meerdere sectiën te kunnen toevoegen.

Innige samenwerking van de mitrailleurs met de Infanterie is en blijft hoofdzaak; de regiments- of bataljons-commandant verstrekt daartoe de noodige aanwijzingen aan den commandant der mitrailleurs, welke bij hem zijn ingedeeld.

Dit sluit echter niet uit, dat op den mitrailleur-commandant de verplichting blijft rusten om opdrachten uit te lokken of zelfstandig te handelen, wanneer de omstandigheden hem daartoe dwingen.

Alles wijst er dus op, hoe noodig het is, dat de mitrailleur-commandant zorg draagt steeds in verbinding te blijven met den commandant der Infanterie; wordt echter dit contact

verbroken, dan is zelfstandig handelen in den geest der opdracht, plicht.

De Infanterie gedurende hare voorwaartsche beweging zoo lang doenlijk volgende, trachten de mitrailleurs gedekt den tegenstander zoo dicht mogelijk te naderen, waarbij alle maatregelen moeten worden genomen, welke eene goede munitie-aanvulling verzekeren.

Ofschoon de mitrailleurs zich, bij dit terreinwinnen, gewoonlijk zullen ophouden ter hoogte van de ondersteunings-troepen of de compagnieën der tweede gevechtlinie, is het oprukken met de *tirailleur*-linie niet uitgesloten.

Dit laatste zal zelfs regel zijn wanneer eene snelle beslissing noodzakelijk is.

Het nieuwe Japansche reglement legt er dan ook den nadruk op, dat de mitrailleurs de Infanterie overal moeten kunnen begeleiden, ook in de voorste linie.

Gedurende deze voorwaartsche beweging, welke, om de gedachte te bepalen, niet langer wordt voortgezet dan tot op 600 M. van den tegenstander, zullen zich als regel de doelen vertoonen, waarop de mitrailleurs hun vuur kunnen afgeven met meer kans op succes dan de Infanterie, welke dientengevolge haar patronenvoorraad minder behoeft aan te spreken.

Zij verlichten hiermede tevens op belangrijke wijze de taak der batterijen, welke zijn aangewezen tot rechtstreeksche ondersteuning der Infanterie, eene opdracht, welke voor de Artillerie dikwerf ernstige bezwaren zal opleveren.

Mijne Heeren, de tijd, doch meer nog de autoriteit, ontbreekt mij om dieper in te gaan op de vraag, of het optreden der „batteries d'accompagnement" op korten afstand en onder het directe vuur van de vijandelijke Artillerie mogelijk is; dat echter van de samenwerking van de mitrailleurs met die batterijen de meest vruchtbare resultaten mogen worden verwacht, acht ik boven allen twijfel verheven.

Het is dan ook de taak van het mitrailleur-personeel om, gedurende het terreinwinnen, de tegenpartij nauwlettend gade te slaan, partij te trekken van hare fouten, snel en gedekt in stelling te komen om het vuur te openen op de

dichte doelen, welke de vijand vertoont, en te verdwijnen wanneer het verlangde resultaat is bereikt.

Dat stellingen, vanwaar meerdere gedeelten van het gevechtveld goed onder vuur kunnen worden genomen, de voorkeur verdienen, behoeft wel geen naderen uitleg.

Dit geldt in het bijzonder, wanneer het aan de eigen Infanterie gelukt is, zich vast te zetten op zoodanigen afstand van den tegenstander, dat zij haar vuur werkdadig kan afgeven.

Het zal dan ook menigmaal voorkomen, dat mitrailleurs op zoodanig punt in *loerstelling* zullen blijven en alles wordt voorbereid, wat eene verrassende vuuropening bevordert.

Dat het vuren *over* de eigen Infanterie heen hierbij dikwerf niet zal kunnen worden vermeden, is duidelijk; het behoeft bij eene oordeelkundige, liefst eenigszins domineerende opstelling geene bezwaren op te leveren, waarbij het echter dringend noodig is, dat seingemeenschap wordt onderhouden met de voorwaarts rukkende Infanterie.

De Japanners pasten dit middel in den jongsten oorlog met goeden uitslag toe en de Kapitein TAKENOUCI geeft als zijn oordeel, dat het schieten over eigen troepen regel wordt.

Vooraf in de periode der beslissing, welke thans is aangebroken, zal het oprukken der reserven van den verdediger met alle krachten moeten worden belet, terwijl de mitrailleurs in deze oogenblikken ook dikwerf in staat zullen zijn, den verdediger met vuur te dwingen dekking te zoeken, waardoor het terreinwinnen der eigen Infanterie belangrijk wordt vergemakkelijkt.

Ik wil een oogenblik stilstaan bij dit tactisch verschijnsel, omdat het feitelijk in het leven werd geroepen door den mitrailleur.

Het in bedwang houden van den verdediger met vuur speelt dan ook eene belangrijke rol in den jongsten oorlog.

Zoo lezen wij, dat in den slag bij Moekden de afdeeling mitrailleurs van eene Japansche Divisie in stelling kwam tegenover een zeer versterkt steunpunt, van waaruit de Russen levendig vuurden.

Zoodra de mitrailleurs zich lieten hooren, staakte het vuur

der Russen om weder oogenblikkelijk te beginnen, toen de mitrailleurs zwegen.

Eene tweede rafale was echter voldoende om de Russen te dwingen dekking te zoeken.

Door dit resultaat aangemoedigd, maakten de Japanners een sprong tot op zeer korten afstand van den tegenstander; het was alsof zij eene belangrijke versterking hadden verkregen, terwijl de verdedigers het hoofd niet boven de dekking durfden uitsteken.

Bij eene der schietoefeningen, welke te *Harskamp* werd gehouden op eene tirailleurlinie, welke eene eenigszins domineerende opstelling had ingenomen, bleek ten duidelijkste, welk een voortreffelijk doel de schutters vormen, die het hoofd, zij het ook enkele oogenblikken, boven de borstwering vertoonen in stellingen, welke zich scherp tegen den achtergrond afteekenen.

De aanslagen van het mitrailleurvuur, dat aanvankelijk met een vizier van 600 M. werd afgegeven, waren buitengewoon goed zichtbaar, zoodat men bij het inschieten den kogelbundel als het ware tegen de helling zag opkruipen, totdat de kruin was bereikt.

Toen daarna in de breedte werd gespreid, werd de vuurlijn, om zoo te zeggen, afgeschoren en de uitkomsten van dit vuur waren dan ook zeer bevredigend (60 schijven, 42 figuren getroffen).

In schrille tegenstelling hiermede waren de resultaten op eene tirailleurlinie, welke zich op een honderdtal meters voor een boschrand in de heide had genesteld.

Hierbij kostte het de grootste inspanning om de uitwerking gade te slaan en moest veel tijd en veel munitie worden geofferd, voordat de wapens waren ingeschoten.

Terwijl in het eerste geval werkelijk verrassend werd opgetreden, kon de laatstbedoelde schietoefening slechts gelden als eene aanwijzing, dat de verwachtingen omtrent de uitwerking van mitrailleurvuur niet te hoog mogen worden gespannen, wanneer de opstelling der tegenpartij en de atmosferische omstandigheden het waarnemen der aanslagen niet zeer bevorderen.

Voor ons bevatte het tevens eene waarschuwing tegen die z.g. mooie stellingen achter hoogtekammen, welke zoo vaak een magnetischen invloed op den verdediger uitoefenen.

De mitrailleurs zullen er derhalve naar moeten streven om den aanval tot op het laatste toe met vuur te begeleiden, zonder zichzelf aan noodelooze verliezen bloot te stellen. Dit alles pleit er voor om de laagste grens der middelbare afstanden niet te overschrijden.

Van een sprongsgewijze vergezellen der Infanterie bij het vallen der beslissing zal dan ook wel zelden sprake zijn; het zou aanleiding geven tot herhaald stelling veranderen en groot tijdverlies, want al moge het vervoer van het wapen in hooge mate zijn vergemakkelijkt, het bliksemsnelle opspringen, vooruit rennen en neervallen, dat in deze oogenblikken feitelijk het terreinwinnen der tirailleurs vormt, zal nimmer kunnen worden verricht door de mitrailleurbediening.

Is de aanval gelukt, dan moeten de mitrailleurs ten spoedigste oprukken naar de stelling om het eenmaal gewonnen terrein krachtdadig te verdedigen tegen de pogingen, welke de vijand in het werk zal stellen om de stelling te heroveren.

Mijne Heeren, dit is een van de meest dankbare oogenblikken voor den mitrailleur, want er is m.i. geen wapen, dat in staat is zóó snel de stelling te bereiken en zóó krachtdadig mede te werken om het behaalde succes te verzekeren.

In den roes van de overwinning zal de bediening, geholpen door talrijke handlangers, in een oogwenk het wapen naar de stelling dragen; zij behoeft zich daarbij niet langer te dekken, zoodat de mitrailleurs dan ook als regel spoediger ter gewenschter plaatse kunnen zijn dan de batterijen, welke, volgens het Reglement B. A., zoo spoedig mogelijk de veroverde stelling bezetten, doch daarvoor hunne bespanningen ver achterwaarts moeten ontbieden.

De voorbeelden uit den oorlog in Mandsjoerije, welke de groote diensten van mitrailleurs te dezen opzichte vermelden, zijn dan ook talrijk.

Vooral ter bestrijding van een „retour offensif”, dat bij een energieken verdediger niet uit kan blijven, zijn zij van buitengewone waarde.

Is het blijvend bezit van de stelling verzekerd, dan zullen zij den terugtrekkenden vijand met vuur vervolgen, waarbij zij dit hoofdzakelijk richten op die terreingedeelten, waar oponthoud der geslagen troepen mogelijk is; van een na-stormen kan, gelet op de geringe beweeglijkheid bij infanterie-mitrailleurs, geene sprake zijn.

Wordt de aanval afgeslagen en het pleit ten voordeele van den tegenstander beslist, dan zullen de mitrailleurs een nadringen van den verdediger voorkomen, terwijl zij bij den terugtocht de naderingswegen zullen afsluiten en daarbij zoo noodig tot het uiterste stand houden en zich opofferen om aan de vervolging paal en perk te stellen.

De Artillerie en de mitrailleurs zullen bij de vervulling van deze opdracht hand in hand staan; moge het schitterend voorbeeld van de Oostenrijksche Artillerie bij Königgratz en van de Russische mitrailleur-compagnie bij Hamatan aan de Jaloe steeds voor oogen staan aan de commandanten, die deze moeilijke taak moeten volbrengen.

In den slag bij de Jaloe op 1 Mei 1904 kreeg de Russische mitrailleur-compagnie, welke 8 mitrailleurs telde, de opdracht den terugtocht te dekken; zij nam daartoe stelling op den vleugel van het 11de regiment, dat de zelfde opdracht had gekregen, en bleef tot den laatsten stormloop der Japanners doorgvuren. Zij was niet in staat hare wapens te redden; haar bleef slechts over deze te vernielen.

De compagnie offerde zich geheel op en verloor van hare 5 officieren en 58 man, 2 officieren en 54 man; haar heldhaftig optreden droeg er evenwel in hooge mate toe bij om de Japanners bijna een geheelen dag tegen te houden en den terugtocht der eigen troepen mogelijk te maken.

Mijne Heeren, ik wil thans nog enkele woorden wijden aan de werkzaamheid van de *bereden* mitrailleurs.

Zooals ik reeds in den aanvang mijner voordracht zeide, wordt er onderscheid gemaakt tusschen de mitrailleurs, welke *organiek bij de Cavalerie* zijn ingedeeld, en de *zelfstandige*

mitrailleur-eenheden, welke in de hand van de hogere aanvoering blijven.

Dit onderscheid heeft slechts waarde uit een oogpunt van *organisatie*, want de wijze waarop bereden mitrailleurs hunne taak zullen vervullen, is in het wezen van de zaak de zelfde.

Het aantal opdrachten, dat aan bereden mitrailleurs kan worden verstrekt, is legio, terwijl het karakter zeer verschillend zal zijn. Veel minder afhankelijk in de keuze van hunne stelling, zullen zij krachtig kunnen medewerken door het afgeven van flank-, wellicht rugvuur op den tegenstander.

Groote beweegbaarheid, ook over grootere afstanden, is, gelet op hun verrassend optreden en de korte spanne tijds, waarin zij vaak hun doel zullen moeten bereiken, dringend geboden.

Kortom, aan de bereden mitrailleurs vallen alle opdrachten ten deel, welke van eene snel verplaatsbare vuurkracht mogen worden gevorderd.

Welke deze opdrachten zullen zijn, het ware te veel gevraagd hierop thans dieper in te gaan; dat bereden mitrailleurs bij het vallen der beslissing in vele opzichten de zelfde rol zullen vervullen als de infanterie-mitrailleurs, dat zij in verbinding met de Cavalerie op krachtdadige wijze aan de vervolging kunnen deelnemen en daarbij, dank zij hunne snelle verplaatsbaarheid, de tegenpartij telkens weder opnieuw kunnen bekruipen en onnoemelijke schade berokkenen, het zijn alle zaken, welke ik slechts kan aanstippen.

Of het hiervoor *noodig* is te beschikken over *zelfstandige* mitrailleur-eenheden in den geest der afdeelingen, welke hier te lande bestaan, dan wel of kan worden volstaan met de mitrailleurs, welke bij de Cavalerie zijn ingedeeld, ziedaar echter, Mijne Heeren, eene quaestie, welke zeer zeker van belang is hier nader te beschouwen.

Dat eene ruime indeeling, liefst van een sectie mitrailleurs per eskadron, bij onze zwakke Cavalerie een *onafwijsbare eisch* is, ik roerde dit reeds heden avond even aan, of echter daarnaast zelfstandige mitrailleur-eenheden noodig zijn, wordt door mij in twijfel getrokken.

Bij de beoordeeling van deze vraag behoort men zich in

de eerste plaats rekenschap te geven van de rol, welke de cavalerie-mitrailleurs zullen vervullen.

Zullen zij aanvankelijk aan de Cavalerie, welke voor ophelderings- en verkenningsdiensten is aangewezen, groote diensten bewijzen door de vuurversterkingen, welke zij brengen door het vasthouden van gewichtige punten, welke de basis vormen, waarop de vooruitgeschoven verkennings-afdeelingen zoo noodig terugtrekken; later, wanneer eenmaal de strijd is aangebonden en de Cavalerie zich weder ter beschikking heeft gesteld van de *hoogere troepenaanvoering*, zullen aan de cavalerie-mitrailleurs de opdrachten ten deel vallen, welke onafscheidelijk zijn verbonden aan het begrip van eene snel verplaatsbare vuurreserve.

Er zijn pessimisten, die mij zullen toevoegen: zijt gij wel zeker, dat gij uwe Cavalerie terugkrijgt, en moet men er niet veeleer op rekenen, dat zij bij het verrichten van haar ophelderingsdienst wordt vernietigd?

Mijne Heeren, als dit zoo ware, wanneer onze Cavalerie met de rijdende batterijen en de wielrijders moeten worden beschouwd als „*enfants perdus*”, als zij ten doode zijn opgeschreven bij de vervulling van hunne taak, dan geloof ik, dat wij onze Infanterie de bajonet ook wel kunnen laten afslaan.

Ik ga dan ook niet op dergelijke sombere veronderstellingen in, doch stel mij liever op het standpunt, dat wij alles moeten doen om de voelhorens van ons leger te voorzien van de beste hulpmiddelen, om hunne taak naar behooren te kunnen uitvoeren, waartoe zeker de indeeling van sectiën bereden mitrailleurs bij de eskadrons in hooge mate zal bijdragen.

Ten overvloede wellicht, wijs ik er deze pessimisten op, dat in mijn gedachtengang de eskadrons, welke bij de divisiën blijven, ook nog beschikken over hunne mitrailleurs en dat de formeering van eene cavalerie-brigade slechts in enkele gevallen noodig zal zijn.

Juist, omdat het optreden van de ruitery in het gevecht in zoo vele opzichten zal samengaan met dat der bereden mitrailleurs, omdat de Cavalerie de handelingen dezer mitrailleurs kan bemantelen, goede diensten kan bewijzen bij de

waarneming der uitwerking en de natuurlijke dekking dezer mitrailleurs vormt, terwijl omgekeerd de mitrailleurs de ondernemingen der ruitery met hun vuur kunnen ondersteunen en vergemakkelijken, zoodat zij als het ware een harmonisch geheel vormen, juist daarin ligt de oorzaak, dat de cavalerie-mitrailleurs, *meer* dan eenige andere mitrailleur-organisatie, in staat zijn de rol van eene snel verplaatsbare vuurreserve te vervullen.

Wie anders dan de eigen Cavalerie, Mijne Heeren, zal aan de hogere aanvoering het gevaar melden, dat van 's vijands zijde dreigt en dat het optreden der snel verplaatsbare vuurreserve noodzakelijk maakt?

Die eigen Cavalerie, welke ageert op de vleugels van het gevechtsfront, is dus het eerste en het beste in staat maatregelen te treffen, welke dat gevaar kunnen bezweren. Ik vraag U of het dan niet logischer is om deze Cavalerie ruimschoots van mitrailleurs te voorzien dan veel kostbaren tijd te verliezen, door de zelfstandige mitrailleur-afdeeling te ontbieden, welke wellicht te laat komt en zeer zeker niet zoo onverwijld paal en perk kan stellen aan 's vijands optreden als de cavalerie-mitrailleurs, welke reeds ter plaatse zijn.

Doch nog om andere redenen moet het nut der zelfstandige mitrailleur-organisatie worden betwijfeld.

De hogere aanvoering zal toch wel altijd over eene infanterie-reserve beschikken om haar invloed op het verloop van den strijd te kunnen doen gelden, en evenzeer als zij over deze Infanterie beschikt, zooals haar het meest doelmatig voorkomt, evenzeer zal zij naar goedvinden handelen met de mitrailleur-compagnieën, welke weliswaar organiek tot de regimenten der reserve behooren, doch per slot van rekening toch door de aanvoering moeten worden gebruikt, zooals dit het beste past in het kader van het gevechtsplan.

En zoo zullen in talloze gevallen de mitrailleur-compagnieën der reserve de rol vervullen van de zelfstandige mitrailleur-organisatie.

Ik wil hierbij tevens het vraagstuk van de bedekking van mitrailleurs nog even ter sprake brengen. Zoowel voor infanterie- als voor cavalerie-mitrailleurs, behoeven te dezen

opzichte geene bijzondere maatregelen te worden getroffen, daar de troepenmacht, waartoe zij behooren, natuurlijk voor de veiligheid der betrokken mitrailleur-eenheden zorg draagt.

Heel anders is het gesteld met de bereden mitrailleur-afdeeling, de zelfstandige organisatie, welke hare bedekking moet krijgen van nabijzijnde Cavalerie, dan wel van wielrijders, en welke dus afhankelijk is van de toevallige aanwezigheid dezer ondersteuning, terwijl de bedekking hierdoor aan hare eigenlijke taak wordt onttrokken.

Mijne Heeren, al deze overwegingen pleiten voor de juistheid van het beginsel, dat bereden mitrailleur-eenheden, welke organiek zijn ingedeeld bij de Cavalerie, *de voorkeur verdienen* boven zelfstandige mitrailleur-eenheden, welke, laten wij het ronduit erkennen, eene nieuwe wapensoort vormen, waarvan het nut met recht in twijfel mag worden getrokken.

Dit beginsel wordt dan ook op het huidige oogenblik in het buitenland allerwege gehuldigd.

Zoo zien wij, dat Rusland, Frankrijk, Oostenrijk, Engeland en Japan één of meerdere sectiën mitrailleurs indeelen bij de regimenten Cavalerie; dat in Zwitserland de bereden afdeelingen, welke aanvankelijk eene eenigszins zelfstandige positie innamen, bij de nieuwe legerorganisatie zijn ingedeeld bij de Cavalerie; dat de Duitse Generale Staf, die zeer zorgvuldig de lessen van den Russisch-Japanschen oorlog bestudeert en toepast, sedert 1907 tot de gevolgtrekking is gekomen, dat er alle aanleiding bestond om *op te houden* met het oprichten van *zelfstandige* mitrailleur-afdeelingen en daarentegen met alle kracht *mitrailleur-compagnieën* als onderdeelen der infanterie-regimenten te organiseeren; van deze compagnieën zijn er reeds ver over de honderd voorhanden, terwijl op de begroting voor 1911 gelden voor de oprichting van 107 dier compagnieën worden gevraagd.

De 16 zelfstandige afdeelingen schijnen bovendien hare oorspronkelijke bestemming geheel te verliezen en worden bij manoeuvres *steeds* ingedeeld bij de cavalerie-divisiën.

Zijn de zelfstandige mitrailleur-organisaties, waarover wij hier te lande beschikken, daarmede veroordeeld?

Ziet Mijne Heeren, ik zou deze vraag als volgt willen beantwoorden :

Wanneer onze Infanterie en Cavalerie volledig zijn uitgerust met mitrailleurs, wat in de allereerste plaats noodzakelijk is, en men beschikt dan nog over mitrailleurs en de noodige fondsen, dan zouden daarmede zelfstandige mitrailleur-eenheden kunnen worden gevormd, welke, oordeelkundig georganiseerd, eene bate vormen, die zeer zeker door de hogere aanvoering dankbaar zal worden aanvaard.

In dit geval kan men van het goede nooit te veel hebben.

Het is echter mijne vaste overtuiging, dat in de eerste plaats de vuurversterking van onze Infanterie en Cavalerie ter hand moet worden genomen, door indeeling van mitrailleur-compagnieën bij de regimenten Infanterie en sectiën cavalerie-mitrailleurs bij de eskadrons, wat reeds onverwijld kan geschieden, omdat het mitrailleurmaterieel, hiervoor benoodigd, voor het grootste gedeelte aanwezig is en op eene indeeling wacht.

Dat deze overtuiging ook door anderen wordt gedeeld, getuige het oordeel van een der militaire medewerkers van de *Nieuwe Rotterdamsche Courant*, die in het avondblad van 28 Juni de navolgende beschouwing levert, naar aanleiding van het vijfde *Jaarbericht* van deze Vereeniging, een boekwerk dat, tusschen twee haakjes, weder buitengewoon welkom was.

Bedoelde schrijver zegt dan :

„Hetgeen over het mitrailleurvraagstuk wordt gezegd, trekt zeer onze aandacht en wel in het bijzonder, omdat de denkbeelden over de organisatie van mitrailleurafdeelingen nog al uiteenloopen. Naar veler en ook naar ons oordeel is de zaak aanvankelijk niet zoozeer breed dan wel kostbaar opgezet. Men is toch begonnen met het oprichten van bespannen afdeelingen, van acht mitrailleurs elk, waarvan er per divisie één als centrale vuurreserve ter beschikking van den divisiecommandant zal staan. De oprichting van deze afdeelingen kan eerst geleidelijk plaats vinden en zou volgens het, in het *Jaarbericht* aangegeven, werkplan in 1911 kunnen zijn voltooid. Middelerwijl is het groote aantal der

reeds aangeschafte vuurwapenen — men spreekt van 150 — ongeorganiseerd in de magazijnen verbleven en zal onze, in hare samenstelling zeker niet oversterke, infanterie al dien tijd zonder den zoo gewenschten, rechtstreekschen steun dier uitmuntende vuurwapenen blijven. Wij lezen nu in het *Jaarbericht*, dat de formatie van 12 onbereden sectiën, ter toebedeeling van de regimenten infanterie in 1911 en van 24 andere eerst in 1912 zijn beslag zal krijgen. Het zal dus nog geruimen tijd duren, eer de mitrailleurs in voldoende getale daar aanwezig zullen zijn, waar zij het meeste behooren, d.i. tusschen onze infanterie in. Wij vinden den weerklank van deze beschouwingen in het *Jaarbericht* terug, meer in het bijzonder in de vraag: „Zou ten onzent wellicht ook eene andere indeeling van de mitrailleurs de voorkeur verdienen?” Zijn wij goed ingelicht, dan zal met de formatie der onbereden afdeelingen thans bekwame spoed worden gemaakt en zou de eenvoudige, goedkoopere en toch praktische organisatie der onbereden afdeelingen het op de duur, waarvan het nut door velen wordt betwist, hebben gewonnen. Wij hopen zulks. Voorloopig hebben wij aan de twee reeds opgerichte bereden afdeelingen genoeg. Als leerschool voor de mitrailleursschutters bij de infanterie- en cavaleriekorpsen, welke soldaten aan hooge, zoo niet de hoogste eischen van vaardigheid en ontwikkeling moeten voldoen, kunnen zij van groote beteekenis zijn. Oprichting van verdere bereden afdeelingen, zoolang de denkbeelden over hare tactische waarde nog zoo weinig geklaard zijn, zouden wij echter ten sterkste ontraden. Voor dure organisaties waarvan het nut betwistbaar is, is op het oogenblik in ons leger geen plaats”.

Tot zoover de ongenoemde schrijver.

Zooals U vermoedelijk bekend is, worden op de Staatsbegrooting voor 1911, Hoofdstuk VIII, alleen gelden aangevraagd voor de oprichting van twee bereden mitrailleurafdeelingen, zoodat van eene organiseering van infanterie- en cavalerie-mitrailleurs, waarvan het *Jaarbericht* gewaagt, voorloopig wel geene sprake zal zijn.

Dat dit door mij wordt betreurd, het behoeft, na mijne uiteenzetting, wel geen betoog; naar mijne overtuiging

betreden wij daarmede paden, welke in het buitenland of reeds zijn verlaten of van den aanvang af werden vermeden, omdat men aldaar m.i. te recht van meening is, dat eene dergelijke organisatie niet beantwoordt aan het wezen en het kunnen van het wapen.

Mijne Heeren, ik stap hiermede van dit onderwerp af; het zij mij vergund als slot van deze voordracht nog enkele zaken te bespreken, welke bij de organiseering van mitrailleur-eenheden van belang zijn.

En dan rijst allereerst de vraag, hoe het vervoer van het wapen over grootere afstanden zal moeten geschieden.

Dat hierbij voor infanterie-mitrailleurs en bereden mitrailleurs verschillende eischen moeten worden gesteld, is duidelijk.

Voor wat de vervoermiddelen der infanterie-mitrailleurs betreft kan ik kort zijn; ik acht deze van zeer ondergeschikt belang, want desnoods plaats ik mitrailleurs en munitie op elk voertuig, dat den troep kan volgen.

Hoofdzaak toch is, dat de mitrailleurs met de Infanterie op het gevechtveld aankomen, want wanneer de strijd eenmaal is aangebonden, dan worden de wapens van de voertuigen afgelegd en zal de snelheid van verplaatsing der Infanterie zoo langzaam geschieden, dat de mitrailleurs en munitie, gedragen door de bediening en enkele handlangers, deze voorwaartsche beweging gemakkelijk kunnen bijhouden.

Ik acht het dan ook beslist onnoodig om met de oprichting van mitrailleur-compagnieën te wachten, totdat alle voertuigen zijn aangeschaft, want juist al deze accessoires, welke voor een goed deel overbodige weelde zijn, maken de organisatie duur en ingewikkeld en vertragen de oprichting dezer mitrailleur-eenheden.

Door voor enkele oefeningen voertuigen te huren en bij mobilisatie de vervoermiddelen te requireeren, bereikt men op weinig kostbare wijze het zelfde doel, terwijl bovendien het voordeel wordt verkregen, dat men zich niet bindt en partij kan trekken van de vorderingen der moderne techniek, door het vervoer van mitrailleurs op automobielen, rijwielen en aanhangwagens van motorfietsen aan een nader onderzoek

te onderwerpen. Ik kom hier straks nog even op terug.

Wil men later toch geleidelijk voertuigen voor de infanterie-mitrailleurs aanschaffen, dan zij de aandacht gevestigd op het type, dat bij de Deutsche Maschinengewehrkompaniën is ingevoerd.

Op deze voertuigen, welke uit een voor- en achterwagen bestaan, worden de mitrailleurs en patronen medegenomen, terwijl tevens de gelegenheid bestaat om enkele bedieningsmanschappen bij snelle verplaatsingen over korte afstanden mede te voeren.

Ook hebben deze wagens het voordeel, dat zij, met twee paarden bespannen, van den bok worden gereden, waardoor de opleiding van een groot aantal stukrijders, de „chimère” der Bereden-Artillerie, wordt ondervangen en de Infanterie zelve kan voorzien in de bestuurders, die worden genomen uit de koetsiers en voerlieden, die bij elke lichterij zijn ingedeeld.

Van veel meer belang is echter het vervoer van *bereden* mitrailleurs, omdat voor deze de graad van beweegbaarheid alles beheerschend is.

Alles beheerschend, ik leg er den nadruk op, want zoowel bij eene indeeling van mitrailleurs bij de Cavalerie, als bij onze bereden mitrailleur-afdeeling, is de snelheid van verplaatsing alles.

Wat heeft men aan mitrailleurs welke, ten gevolge van een ongeschikt vervoermiddel, zich niet door alle terreinen kunnen bewegen, welke tot het bereiken der gewenschte stelling groote omwegen moeten maken, welke hulpeloos blijven staan voor greppels, heggen, smalle boschpaden, welke stapvoets door geaccidenteerd terrein moeten gaan, en dien-tengevolge te laat komen?

Wanneer er één wapen is, dat evenals de Cavalerie over heg en steg moet gaan, dan is het de bereden mitrailleur-eenheid, welke op het critieke oogenblik ter hulpe gezonden, niet in hare taak te kort mag schieten, omdat een zwaar terrein haar tot werkeloosheid doemt.

En dit, Mijne Heeren, zal naar mijne meening als regel het geval zijn, wanneer deze mitrailleurs worden vervoerd op wagens, zooals bij de bereden mitrailleur-afdeeling h.t.l.

Eene vergelijking met de Bereden-Artillerie gaat in deze mank, omdat de mitrailleurs hunne stellingen moeten innemen op korten afstand van den tegenstander, wyl het er op aankomt de korte spanne tijds te benutten en er dus niet aan kan worden gedacht om het wapen over lange afstanden naar de stelling te dragen, terwijl vuur met indirecte richting is uitgesloten.

Eene vergelijking met Rijdende-Artillerie geeft nog schriller tegenstelling; dit korps dat, evenals de bereden-mitrailleurs, groote beweeglijkheid moet kunnen ontwikkelen, beschikt daartoe in vreedstijd over zijne oorlogssterkte aan paarden, heeft eene bereden bediening, terwijl de bereden-mitrailleurs hunne bedieningsmanschappen op de voertuigen moeten medenemen en bij mobilisatie moeten werken met paarden-materiaal, dat voor meer dan de helft is gerequireerd.

Doch er is meer; de voertuigen-colonne, welke de afdeeling vormt, zal, wanneer zij niet reeds door het geraas de aandacht van den vijand heeft getrokken, zeer zeker door het groote doel, dat zij biedt, spoedig worden ontdekt, vooral wanneer zij de stelling op korten afstand tracht te naderen, ten einde het stelling nemen te bespoedigen.

En ten slotte nog een feit, dat niet over het hoofd mag worden gezien, n.l. dat het snelle, stootende vervoer van het lichtgebouwde wapen op de voertuigen schadelijk is voor den mitrailleur, wat ook reeds hier te lande werd ondervonden en aanleiding was tot het ontstaan van spelingen van het wapen op de affuit.

Deze ervaring werd ook in Duitschland opgedaan, en hierin moet dan ook de reden worden gezocht, dat het legerbestuur aldaar de oud-model Maxim-mitrailleurs met de zwaar gebouwde slede-affuiten heeft ingedeeld bij de bereden Abteilungen, terwijl het nieuwe, zeer lichte materieel, dat het meest met het onze overeenkomt, is toegewezen aan de Kompagnien, wier bewegingsnelheid gering is.

Dat men ook in Duitschland niet tevreden is met de snelheid van verplaatsing der bereden-mitrailleurs, blijkt wel ten duidelijkste uit de voorstellen, welke de schrijvers daar te lande doen om deze beweegbaarheid te verhoogen,

als daar zijn het bereden maken van de bediening, de uitbreiding der bespanningen van 4 tot 6 paarden en eindelijk *het vervoer van de mitrailleurs op draagpaarden.*

Mijne Heeren, door deze laatste oplossing slaat men m.i. den spijker op den kop en erkent men de waarheid van een beginsel, dat ingang heeft gevonden bij vele legers.

Deze wijze van vervoer, welke de Japanners met schade in den jongsten oorlog leerden, en in vele landen ook voor infanterie-mitrailleurs wordt toegepast, lost het moeilijke vraagstuk van het vervoer op alleszins bevredigende wijze op.

Het draagzadel is lange jaren verguisd geworden en telde ook hier te lande vele tegenstanders, doch de bezwaren, welke tegen het gebruik van draagpaarden werden aangevoerd, vonden hoofdzakelijk hunne oorzaak in de moeilijkheid om een geschikt draagzadel te vervaardigen.

Welnu, Mijne Heeren, deze moeilijkheid is door de techniek op zoo schitterende wijze overwonnen, dat het Oostenrijksche legerbestuur niet heeft gearzeld alle mitrailleur-eenheden uit te rusten met draagpaarden, voorzien van het draagzadel model-SCHALLER.

Dat de uitkomsten met deze wijze van vervoer bevredigend zijn, moge blijken uit de artikelen, welke van de hand van den Ritmeester VIKTORIN zijn verschenen in de *Kavalleristische Monatshefte* van 1908, alsmede uit de mededeelingen, welke mij welwillend werden verstrekt door den Eerste-Luitenant-Adjutant W. J. JELTES, van het 3de Regiment Huzaren, die gedurende een viertal maanden bij de 3de Maschinengewehr-Abteilung te Weenen was gedetacheerd.

Wanneer wij lezen, dat deze afdeeling in 1907 in 6 dagen, waaronder 1 rustdag, 270 K.M. aflegde en in 1908 in 35 dagen, waaronder 7 rustdagen, 812 K.M., en daarbij overwegen dat de marschen door moeilijk terrein plaats hadden, en bij de draagpaarden geene enkele drukking voorkwam, dan zeide ik zoo even niet te veel van de goede eigenschappen van dit draagzadel.

Er wordt wel eens tegen deze draagwijze aangevoerd, dat het stelling nemen, ten gevolge van het afpakken zal worden

vertraagd, terwijl ook het ontruimen der stelling door het oppakken langzaam zal geschieden; niets is echter minder waar, waarbij goede geoefendheid van het bedienend personeel natuurlijk een vereischte is.

De Heer JELTES verklaarde mij, dat bij de oefeningen van de Oostenrijksche mitrailleurs, 26 seconden na het commando afpakken, het eerste gerichte schot werd afgegeven, terwijl het oppakken van den mitrailleur, affuit en munitie niet meer dan 28 seconden vraagt.

Wanneer wij hierbij overwegen, dat de sectie bij eene oordeelkundige formatie den indruk maakt van eene cavalerie-patrouille en dientengevolge de in te nemen stelling zeer dicht en in zeer snellen gang, steeds galop, kan naderen, dan geloof ik, dat dit vervoer, ook in dit opzicht, de voorkeur verdient boven het transport met wagens.

Hierbij mag ook niet worden weggecijferd het groote voordeel, dat juist door die groote overeenkomst met Cavalerie, stellingen kunnen worden ingenomen, welke zeer dicht bij het doel zijn gelegen, waardoor de nadeelen, verbonden aan de moeilijke waarneming der schoten bij het inschieten, voor een goed deel worden opgeheven, terwijl de vuuruitwerking op den korteren afstand natuurlijk grooter moet zijn. Rekenen wij hierbij nog de omstandigheid, dat deze mitrailleurs zich na het ontruimen der stelling sneller uit de voeten kunnen maken dan de wagens, welke op grooteren afstand moeten achterblijven om niet te worden beschoten, dan maak ik de gevolgtrekking, dat een dergelijk vervoer ten volle beantwoordt aan het vlotte karakter eener snel verplaatsbare vuurkracht.

Ook hier te lande bestaat bij het 3de Regiment Huzaren reeds gedurende twee jaren eene proefsectie mitrailleurs op draagpaarden, en ook hiermede zijn de beste resultaten verkregen. De oefeningen dezer sectie, waarvan ik er enkele persoonlijk mocht medemaken, de ingenomenheid der officieren, sectie-commandanten met deze wijze van vervoer, alsmede het succes, dat de sectie bij de manoeuvres der laatste jaren had, geven het doorslaand bewijs, dat dit de oplossing is van het vraagstuk, en dat dit vervoermiddel het eenige is,

dat de bereden mitrailleur-eenheid in staat stelt, zich door alle terreinen met zoodanige snelheid te verplaatsen, dat zij den naam eener snel verplaatsbare vuurkracht ten volle verdient.

Ik weet zeer goed, dat eene organisatie, waarbij draagpaarden worden gebezigd, veel paarden vraagt, doch ik geloof, dat deze quaestie ook op eenvoudige en minder kostbare wijze kan worden opgelost, door het strijdende gedeelte, de eigenlijke gevechtsgroep, te organiseeren met draagpaarden, terwijl de gevechtstrein kan bestaan uit voertuigen, op de zelfde wijze ingericht en bespannen, als bij de bestaande afdeelingen het geval is.

Daar het echter uit den aard der zaak verkeerd is critiek uit te oefenen, zonder daarvoor iets in de plaats te stellen en ik U, Mijne Heeren, niet wil vervelen met combinaties van menschen, paarden en voertuigen, heb ik mij veroorloofd in de Bijlagen een drietal ontwerpen voor organisaties van mitrailleur-eenheden neer te leggen.

Het eerste ontwerp bevat de mitrailleur-compagnie, het tweede geeft aan hoe de sectie cavalerie-mitrailleurs m. i. zou moeten worden georganiseerd, terwijl in het derde wordt aangetroffen de organisatie van de bestaande mitrailleur-afdeeling, uitgerust met draagpaarden, eene organisatie, welke door mij beslist noodig wordt geacht, wil de afdeeling beantwoorden aan de gestelde verwachtingen, door hare taak op vlotte en verrassende wijze te vervullen.

Behandelde ik tot op dit oogenblik de klassieke middelen van vervoer, thans wil ik nog Uwe aandacht vragen voor de meer moderne.

Te recht zullen voorstanders van organisaties met voertuigen wijzen op het rijke wegennet van ons vaderland, dat het gebruik van wagens bevordert, doch ik veroorloof mij daartegenover de vraag, of deze rijkdom aan goede wegen niet op veel grooter schaal zal kunnen worden benut door gebruik te maken van de zeer snelle middelen van vervoer, met name automobielen, rijwielen en motorfietsen met aanhangwagens.

Ook punt 166 van het Ontwerp Exercitie-Reglement wijst

erop, dat, dank zij het geringe gewicht van het wapen, de kleine ruimte welke het inneemt en de enkele bedieningsmanschappen, welke worden vereischt, juist deze vervoermiddelen bij uitstek geschikt zijn voor snelle verplaatsingen van mitrailleurs.

Wie bedenkt eene meer helsche machine als de combinatie van den „gieter van den duivel” en „den wagen van den duivel”, zooals de SPIJKER-auto op haar rit *Peking-Parijs* werd genoemd?

Dat de mitrailleurs op deze wijze vervoerd, belangrijke diensten kunnen bewijzen, het werd door mij proefondervindelijk aangetoond bij eene oefening in September gehouden.

Deze oefening betrof het gebruik van mitrailleurs tot het bestrijden van landende c.q. reeds gelande troepen-afdeelingen.

Hij, die wel eens de aanslagen van het mitrailleurvuur in zee heeft waargenomen, kan weten met welk eene groote nauwkeurigheid de kogelbundel van dit wapen in drijvende doelen kan worden gebracht.

Dat de naderende sloepen, zwaar bevracht met de landings-troepen, voor dit vuur uitstekende doelen opleveren, behoeft wel geen betoog, terwijl omgekeerd het vijandelijk scheepsgeschut, dat de landing met vuur beschermt, machteloos staat tegenover den mitrailleur, welke, dank zij zijne geringe afmetingen en het luttel aantal bedieningsmanschappen, zich vrij wel onzichtbaar kan opstellen.

Mitrailleurs kunnen dan ook in deze oogenblikken reusachtige diensten bewijzen, hoofdzaak is echter, dat zij tijdig ter plaatse zijn; het ligt dus voor de hand, dat het vervoer van het wapen en bediening, in het bovengeschetste geval, per automobiel moet geschieden.

Wanneer men het vraagstuk eener actieve kustverdediging in dit licht beschouwt, dan komt men tot de conclusie, dat met dergelijke hulpmiddelen werkelijk verbluffende uitkomsten kunnen worden bereikt.

Zoo is het bij eene aanwezigheid van mitrailleur-compagnieën te *'s-Gravenhage, Leiden, Haarlem, Amsterdam, Alkmaar* en *Den Helder* mogelijk om *binnen twee uur* na het voor anker komen eener vijandelijke vloot, op elk punt van onze Noord-

zeekust tusschen *Hoek van Holland* en *Den Helder* krachtig vuur van 4 mitrailleur-compagnieën te brengen op de landingsdivisie.

De mitrailleurs moeten in het gedachte geval per automobiel uit hunne standplaatsen worden vervoerd en met voordacht wordt bij mijne berekening het *ongunstige* geval aangenomen, dat de vijandelijke vloot ons daarbij verrast; immers zijn de bewegingen dezer vloot reeds vroeger gesignaleerd, dan kunnen de mitrailleur-auto's deze bewegingen reeds dadelijk langs den grooten weg *Hoek van Holland—Den Helder* volgen, zoodat het samentrekken der mitrailleurs op het bedreigde punt onmiddellijk kan geschieden na het ankeren der vloot.

Het doel der oefening, welke op 16 en 17 September j.l. werd gehouden, was nu om aan de werkelijkheid te toetsen, wat hierboven werd uiteengezet.

Daartoe werd den eersten dag eene landing verondersteld in het vak *IJmuiden—Den Helder*, terwijl den tweeden dag zou worden gewerkt in het vak *IJmuiden—Hoek van Holland*.

Door de welwillende medewerking van de industrieele maatschappij Trompenburg te Amsterdam werd een SPIJKER-auto van 15-20 P.K. ter beschikking van den mitrailleur-commandant gesteld voor het vervoer van bediening en materieel, terwijl een tweede auto beschikbaar was voor den commandant der 1ste Divisie, die met zijn adjudant den eersten oefeningsdag zou medemaken

De mitrailleur-auto was ontdaan van hare carrosserie en in plaats daarvan, voorzien van eene hoogst eenvoudige houten inrichting, geschikt voor het vervoer van *zeven* personen en het noodige mitrailleur-materieel. (Zie de platen).

De belasting van deze auto moest derhalve zeer ongunstig worden genoemd, omdat twee personen meer werden medegenomen dan de normale bediening bedraagt, n.l. de leider der oefening en één reserve-man; een en ander was echter in het belang van de oefening noodig en had geen hinderlijken invloed op de rijnsnelheid, welke normaal 25 K.M. per uur was, doch desnoods tot 35 K.M. kon worden opgevoerd.

De aldus uitgeruste auto, welke geschilderd in eene blauw-

grijze kleur en bemand met de militairen in de blauwgrijze proef-uniformen, een zeer onheilspellenden indruk maakte, verliet Vrijdag, 16 September in het vroege ochtenduur 's-Gravenhage en stond ten 10 uur v.m. voor het station te *Haarlem*, in afwachting van den divisie-commandant, die per trein aldaar aankwam.

Om kwart over tien kreeg de mitrailleur-commandant de mededeeling, dat eene vijandelijke transportvloot voor anker was gekomen tegenover het kustvlak, begrensd door de strandpalen 15 en 18 en werd hem de last verstrekt zoo spoedig mogelijk in het aangegeven kustvlak in stelling te komen, ten einde mede te werken tot het afslaan van de landing.

De vloot lag derhalve ten Z. van *Callantsoog*, dat zich bevindt ter hoogte van strandpaal 13, en het bedreigde kustvlak grenst aan het bekende *Zwanewater*.

Om *kwart over tien* uit *Haarlem* vertrokken, werd gereden met eene snelheid van niet meer dan 25 K.M. en volgden de auto's den weg over *Velsen*, *Castricum*, *Heilo*, *Alkmaar*, langs het Noord-Hollandsch kanaal tot aan den binnenvoet der duinen ter hoogte van strandpaal 18, aldaar werd snei afgelegd, wapen en munitie over 1 K.M. afstand door de duinen gedragen en om *kwart voor één* kon de mitrailleur zijn eersten kogelregen afgeven van uit eene stelling achter den duinrand \pm 100 M. ten N. van dezen strandpaal.

De mitrailleur opende dus zijn vuur twee en een half uur na ontvangst der order, ruim 50 K.M. van de plaats, waar deze werd verstrekt, waarbij het oponthoud van een kwartier bij den *Velser* stoompont wordt medegerekend om de balans niet te flatteeren.

Ook de rijsnelheid was, gelet op het drukke verkeer langs de wegen en in de dorpen, zeer matig.

De mitrailleurs, welke in tijd van oorlog uit *Alkmaar* en *Den Helder* naar het bedreigde kustvlak zouden zijn opgerukt, zouden derhalve onder de zelfde omstandigheden reeds om kwart over elf, dus één uur na het vallen der ankers, in stelling zijn geweest.

Hiermede is proefondervindelijk aangetoond, welk een

geducht wapen de mitrailleur kan zijn bij het bestrijden van landingen.

Ook de oefening op 17 September had een gunstig verloop.

Wederom werd bij het station *Haarlem* het bevel verstrekt om op te rukken ter bestrijding van eene landing, welke ditmaal was verondersteld in het vak *IJmuiden—Hoek van Holland*, en wel tusschen de strandpalen 59 en 62, welke laatste 3 K.M. ten N. van *Zandvoort* is gelegen.

Hier lag dus de bedreigde kuststrook dicht bij de standplaats der mitrailleurs.

Ter voldoening aan de opdracht reed de mitrailleur-auto over *Bloemendaal* naar de bekende buitenplaats *Duin en Kruidberg*, volgde verder den wel is waar verharden, doch zeer bochtigen en sterk geaccidenteerden weg door de duinstrook, welke bij dit buiten behoort, en *vijf en dertig minuten* na het vertrek uit *Haarlem* was de mitrailleur in stelling bij strandpaal 59 en schoot hij in zee op de sloepen, welke de landingsdivisie aan wal brachten.

De auto volbracht dezen moeilijken rit, helling op, helling af, op uitmuntende wijze, zonder dat het een oogenblik noodig was, dat de bediening den wagen verliet, ten einde de belasting te verminderen.

Ik wil over dit onderwerp niet langer uitweiden, doch ik vraag U alleen, Mijne Heeren, welk wapen in staat is om zoo snel na het ontvangen van de order in stelling te zijn op een willekeurig punt van onze kust, waarbij niet mag worden vergeten, dat met de matige snelheid van 25 K.M. per uur werd gereden, de volledige munitie-voorraad werd medegenomen en twee man meer werden medegevoerd, dan voor de bediening noodig was.

Den 25^{en} October werd de proef met totaal *onvoorbereid* materieel herhaald, waarbij 35-40 K.M. per uur werd gereden.

Ik stipte reeds even aan, dat ik eene uitrusting van infanterie-mitrailleurs met gewone voertuigen voorshands overbodig acht, omdat ik mij op goede gronden de beste resultaten voorstel van vervoer met auto's, welke in ons land te kust en te keur zijn te verkrijgen.

Doch daarvoor is het noodig, dat de vordering dezer voer-

tuigen in vreedstijd goed is voorbereid; dat het aan de Nederlandsche nijverheid mogelijk wordt gemaakt, desnoods door het verleen van subsidiën om de automobielen te bouwen, welke aan militaire eischen voldoen; dat door proefneming op uitgebreide schaal wordt vastgesteld, welke waarde aan dit vervoer moet worden toegekend en dat wij ons de diensten verzekeren van vrijwillige automobilisten voor vredes-oefeningen en mobilisatie.

Doch, Mijne Heeren, hoe interessant dit onderwerp ook moge zijn, de tijd dringt en ik verlaat het per auto om nog enkele woorden te wijden aan het mitrailleur-personeel.

Waar ik heden avond een pleidooi leverde voor de indeeling van de mitrailleur-eenheden bij de Infanterie en Cavalerie, en trachtte aan te toonen, hoe gewenscht eene zoodanige indeeling uit een tactisch oogpunt is, thans wil ik nog wijzen op de groote voordeelen, welke daaraan zijn verbonden, wanneer men de voorziening, aanvulling, opleiding en oefening van het mitrailleur-personeel in dit verband beschouwt.

Wanneer de mitrailleur-compagnie deel uitmaakt van het infanterie-regiment, zullen kader en manschappen worden verstrekt door het regiment zelf.

Dat heeft niet alleen het moreele voordeel, dat de compagnie zich één gevoelt met het regiment, welks lief en leed het deelt, doch men bereikt tevens, dat een groot deel van de officieren en van het lagere kader bekend en vertrouwd geraakt met de bediening van het wapen, zoodat de aanvulling van het bedienend personeel op eenvoudige wijze is verzekerd.

Een en ander kan nog worden bevorderd door bepalingen in het leven te roepen, waarbij het kader na een bepaald aantal jaren wordt vervangen.

Doch ook de opleiding van het mitrailleur-personeel zelf wordt door deze indeeling in hooge mate verbeterd, omdat de gelegenheid tot het deelnemen aan oefeningen, in verband met de Infanterie, zich schier dagelijks voordoet en voor gedetacheerde bataljons kan worden verkregen door detachering van een der mitrailleur-secties.

Door deze wisselwerking zal onderlinge waardeering ontstaan, in hoogere mate dan thans mogelijk is.

Voorts zij er nog op gewezen, dat, door de exercitiën en de voorschriften omtrent het gebruik van mitrailleurs, op te nemen in het infanterie-reglement, het voordeel wordt bereikt, dat de denkbeelden omtrent het tactisch gebruik van dit wapen gemeengoed worden van allen, die door de omstandigheden kunnen worden geroepen, er mede te werken.

Dit denkbeeld is verwezenlijkt in het Japansche reglement, terwijl ook de Duitsche en Oostenrijksche infanterie-reglementen in Deckblätter en aanhangsels dit beginsel hebben gehuldigd.

Eindelijk kan de verantwoording van het materieel, op de zelfde wijze geschieden als dat der voertuigen van het regiment, waardoor vereenvoudiging van het beheer in niet geringe mate wordt verkregen.

En wat ik zoo even uiteenzette voor het personeel der infanterie-mitrailleurs, geldt in nog hoogere mate voor de mitrailleur-sectie, ingedeeld bij de eskadrons Cavalerie.

Hierbij hebben wij niet alleen met menschen, doch ook met paarden te maken; van een ruiterstandpunt beschouwd, zou ik zelfs de volgorde moeten omdraaien.

Nu mag tot een der groote deugden van het draagzadel SCHALLER zeker de omstandigheid worden gerekend, dat lastig berijdbare paarden zich gemakkelijk schikken aan het dragen van dit zadel, terwijl uit den aard der zaak paarden, welke kleven, uitermate geschikt zijn voor draagpaarden.

Op deze wijze kan de mitrailleur-sectie worden voorzien van paarden, welke bij de eskadrons minder goede diensten bewijzen, zonder dat het natuurlijk in mijne bedoeling ligt om er uitsluitend een asyl voor ongewenschte elementen van te maken.

Voor de ruiters, die de draagpaarden geleiden, kan worden volstaan met de gewone rijkunstige opleiding, zoodat het vormen van stukrijders, met uitzondering van een tweetal, voor den gevechtstrein overbodig is.

Dit alles maakt, dat deze organisatie van bereden mitrailleurs beslist eenvoudiger is dan die der thans bestaande afdeelingen, welke in de volste beteekenis van het woord een afzonderlijk wapen vormen.

Eene nieuwe wapensoort, welke wordt gevormd uit de Infanterie, Bereden-Artillerie en Cavalerie, waarbij de voorziening, de aanvulling en bevordering van het kader, alsmede de voorziening in de paarden, uit den aard der zaak vele moeilijkheden oplevert, moeilijkheden, welke niet zijn te vermijden en in de toekomst nog zullen toenemen.

Waarbij echter als grootste gevaar dreigt, dat het karakter van den mitrailleur als hulpwapen verloren zal gaan, en dat de intense samenwerking met de andere wapens nimmer in dien hoogen graad zal worden verkregen, welke bestaat, wanneer de mitrailleur-eenheid een deel vormt van den troep, aan wien zij steun zal moeten verleen.

Voor dat ik van dit onderwerp afstap, moet mij nog een waarschuwend woord van het hart.

Het is mij herhaaldelijk gebleken, dat personen, weinig bekend met de inrichting van het wapen, de meening waren toegedaan, als zou de opleiding van het bedienend personeel zoo eenvoudig zijn, dat men de mitrailleur-exercitiën eenigszins zou kunnen beschouwen van ondergeschikt belang, zoodat men zou kunnen volstaan door er enkele uurtjes in de week aan te wijden.

Niets is echter minder waar.

Ons wapen kan slechts dan een oorlogswapen in de volste beteekenis van het woord zijn, wanneer het wordt bediend door personeel, dat het wapen door en door kent en ook in staat is storingen op te heffen in moeilijke omstandigheden.

Dit vraagt een hoogen graad van geoefendheid, welke slechts door eene stelselmatige voortgezette opleiding is te verkrijgen en te onderhouden. Hierdoor alleen wordt personeel gekweekt, dat vertrouwen heeft in zijn wapen en in de uren des gevaars dat wapen met kalmte bedient.

Wee dengene, die de waarheid van dit beginsel niet wil erkennen; hij keert daarmede zijn wapen tegen zichzelf, want zelfs de kranigste commandant zal machteloos staan, wanneer zijne bediening te kort schiet in hare taak.

Mijnheer de Voorzitter, Mijne Heeren, ik ben aan het einde van mijne voordracht.

Ik hoop er in te zijn geslaagd U een overzicht te geven van de zeer veelzijdige diensten, welke van den mitrailleur mogen worden verwacht en U de overtuiging te hebben geschonken, dat dit wapen, vooral voor ons leger, een geducht oorlogsmiddel vormt.

Dat ons legerbestuur deze overtuiging deelt, blijkt wel uit het feit, dat reeds een zeer groot aantal dezer wapenen in ons land voorhanden zijn.

Op ons, officieren, rust de plicht, dit voortbrengsel der moderne techniek te waardeeren en de rol te bepalen, welke het in de moderne tactiek moet vervullen.

Dan zal het ons gelukken, aan onze soldaten vertrouwen te schenken in het nieuwe wapen en zal dit een krachtig hulpmiddel kunnen vormen bij de verdediging van ons vaderland.

Ik heb gezegd.

De VOORZITTER: Mijnheer DE BRUIJN! Het applaus der vergadering heeft u reeds bewezen met hoe veel belangstelling en genoegten zij uwe voordracht heeft gevolgd, zoodat ik dan ook vermeen uit haar naam te spreken, wanneer ik u dank zeg voor de zeer interessante grepen, welke u gedaan hebt uit het gewichtige mitrailleur-vraagstuk. U hebt zeer duidelijk en flink uiteengezet, hoe u zelf denkt over de waarde en de aanwending van de mitrailleurs en uwe meening met groote overtuigingskracht medegedeeld, zoodat zeker velen onzer van de juistheid daarvan overtuigd zullen zijn geworden. Maar toch zal, evenals het met elk vraagstuk gaat, ook hier verschil van meening niet onmogelijk wezen. Dit leid ik af uit het feit, dat een paar personen zich reeds voor het debat hebben aangemeld. Ik vertrouw, dat u bereid zult worden gevonden de eventueel te maken op- en aanmerkingen te beantwoorden.

Ik geef thans het woord aan den Heer VERBERNE.

De Heer VERBERNE: Mijne Heeren. Naar aanleiding van het vraagstuk „bereden of onbereden mitrailleurs” verzoek ik uwe aandacht.

Toen het vorige jaar de oefenings-mitrailleur-afdeeling

nog bestond, was het ons reeds herhaaldelijk gebleken, dat de geachte inleider van heden avond voorstander was van de invoering van z.g. infanterie-mitrailleurs in stede van bereden-mitrailleur-afdeelingen.

Toevallig kwam mij eenige weken geleden ter oore, dat de Heer DE BRUIJN in „Krijgswetenschap” eene voordracht zou houden over mitrailleurs en o. a. mede het vraagstuk *bereden- of onbereden mitrailleurs* zou ter sprake brengen; wij begrepen wel, dat dit gedeelte zijner voordracht een pleidooi zou zijn voor de onbereden mitrailleurs. Met deze voorkeur wordt door mij — en door velen met mij — geenszins ingestemd, integendeel.

Aan den Heer DE BRUIJN werd nu herhaaldelijk om inzage gevraagd van zijne op heden te houden voordracht, doch ten slotte werd zijnerzijds geantwoord, dat hij zijn werk geen 24 uren zou kunnen missen. Dit was zeer jammer, want alle kans bestond nu, dat het te houden debat onder deze omstandigheden en na de ter zake weinige mededeeling zijnerzijds, betreffende de te bezigen motieven — ik herhaal — dat het debat hierdoor niet zoo vruchtbaar kon worden als dit had kunnen zijn. Het zou — als in elk debat — niet moeilijk geweest zijn om tegenover de aangehaalde voorbeelden uit de krijgsgeschiedenis een dubbel aantal te releveeren om het tegendeel te bewijzen.

Maar ter zake.

Ingevolge Koninklijk Besluit van 15 Maart 1910 No. 68 werd door Z. E. den M. v. O. bij aanschrijving dd. 16 Maart 1910 IIde afd. No. 272 opgericht twee bereden mitrailleur-afdeelingen, en het scheen van hooger hand de bedoeling te zijn — en dit werd op de begrooting van dit jaar bewaardheid — om nog twee dergelijke afdeelingen op te richten. Hierdoor zou elke divisie-commandant beschikken over eene niet onbelangrijke, snel verplaatsbare vuurkracht. In Zwitserland — evenzeer eene kleine natie — zien wij het zelfde stelsel. Wij lezen in de *Message du conseil fédéral à l'assemblée fédérale* du 3 juin 1910, betreffende de op te richten mitrailleurs: „La commission technique a posé en principe que les mitrailleuses devaient constituer une réserve de feu mobile

de la division, destinée à agir aux points où doit être cherchée une action prompte et décisive. Elle a été ainsi amenée à proposer un groupe de mitrailleurs (attelés) par division en compagnie de 2 à 4 sections". Dit zal in de organisatie tot uitvoering komen.

Lof komt toe aan onzen M. v. O., die hiermede eindelijk een begin maakte met de oplossing van het mitrailleur-vraagstuk, welk vraagstuk in de meeste andere rijken reeds lang onder de oogen was gezien. Ik zal u niet vervelen met eene opsomming van tal van cijfers, ik haal slechts aan, dat weldra Duitschland ongeveer 1000, Oostenrijk-Hongarije ruim 1000 en Frankrijk straks 4000 mitrailleurs rijk zal zijn.

Hetdoor hooger hand rijpelijk overwogen *systeem*, betreffende deze materie, kwam — zooals wij thans allen weten — op het volgende neer:

Allereerst zou bij elke divisie worden opgericht een bereden mitrailleur-afdeeling op voertuigen. Op voertuigen en niet op draagpaarden, daar dit op onze uitstekende wegen onnoodig is en een vervoer op paarden de colonne hinderlijk verlengt; ook de kosten en aanschaffing bij mobilisatie zijn bezwaren. Daarna zouden gelden worden aangevraagd om de Infanterie, zoomede de Cavalerie van dit betrekkelijk goedkoope en veel nut rendeerende hulpwapen te voorzien.

Wat is de vraag, die we moeten stellen? — Hebben we noodig meer infanterie-vuur of wel eene snel verplaatsbare vuurkracht in handen der hoogere commando's? Mitrailleurs *in* de vuurlinie geven steeds infanterie-vuur en zijn dus gecompriëerde Infanterie. Zij maken als 't ware een deel uit van de Infanterie, waartusschen ze vechten. En dat wel een zeer kwetsbaar deel, wat gemakkelijker zal zijn te treffen dan eene ijle tirailleurlinie, van eene even groote vuurkracht, als de daartusschen staande mitrailleurs.

En dan moet het antwoord zijn: wij hebben noodig, gegeven de groote vuurkracht onzer regimenten, in de *eerste* plaats eene vuurkracht in handen van een Algemeenen commandant en dit wel, omdat het, in onze divisien, toegerust

met zeer weinig ophelderings- en verkenningsorganen, meer dan elders noodig zal zijn, dat de divisie-commandant (die daardoor niet zoo snel zal worden gerenseigneerd omtrent de plannen van zijn tegenstander) eene vuurkracht bij de hand heeft, die hij zéér snel kan verplaatsen naar een door hem aan te wijzen punt, met opdracht daar voorloopig het gevaar tegen te houden, totdat hij zijne langzamer gaande groote infanterie-reserve ter plaatse zal hebben gedirigeerd.

En dan worden mitrailleurs weer uit het vuur teruggehaald en gebruik makende van hunne snelle beweegbaarheid, kunnen ze zich spoedig weer ter beschikking stellen van den divisie-commandant, die ze straks voor dergelijke opdrachten elders zal gebruiken.

Al het personeel zou in de toekomst zijne opleiding moeten ontvangen bij de bereden mitrailleur-afdeelingen, en alzoo zou bij de divisie groote eenheid zijn in de opleiding. Dit is eene niet te overschatten bate bij dit systeem, vermits men bij de mitrailleur-afdeelingen *zelven* de vele moeilijkheden leert kennen en overwinnen, doch niet op de schoolbanken. Met dit nieuwe vraagstuk is het als met vele andere, — hoe dieper men er in doordringt, des te meer merkt men hoe weinig men er nog van weet; wil het oeconomische resultaten opleveren, zoo eischt het voor zich den geheelen mensch.

Maar niet alleen eene bate is dit systeem voor de oefening en voor de opleiding, 't is ook eene niet onbelangrijke bate voor de schatkist. Bij 12 regimenten Infanterie 12 in tijd van vrede steeds aanwezige mitrailleur-compagnieën eischen een enorm bedrag aan gelden. Immers steeds zou het noodige personeel aanwezig moeten zijn voor de oefening en het zou onmogelijk over de lichteningen kunnen worden verdeeld, daar dan ten slotte slechts 2 man voor de oefening beschikbaar zouden zijn. Voeg hierbij paarden — desnoods eenmaal per week gehuurde paarden — bergloodsen, onderhoud enz. enz., een bedrag, dat vooralsnog niet te overzien is. Al de andere lichteningen der mitrailleur-compagnieën zouden overcompleteet zijn. Volgens het thans gevolgde systeem daarentegen, wordt al het personeel — dus ook dat der andere lichteningen — dat voor de mitrailleur-

afdeeling der Divisie niet meer benodigd is, ingedeeld bij mitrailleur-compagnieën van de regimenten.

Doch ziet, nog nauwelijks was een begin van uitvoering gemaakt van dit systeem of, als naar gewoonte, werd in Nederland eene stem gehoord om dit af te breken, ditmaal niet van buiten ons leger, zooals zoo herhaaldelijk het geval is, doch uit onzen eigen boezem.

In stede van dankbaar te aanvaarden de groote, de noodzakelijke, zoo juist verkregen versterking onzer levende strijdkrachten; in stede van zich vol vertrouwen neer te leggen bij de beslissing, die in deze zaak door hooger hand — na rijpelijk wikken en wegen — was genomen, tracht men ons nauwelijks geboren kindje wederom te bezigen om er proeven op te nemen. Met zijne oudere bloedarmoedige zuster, de Infanterie zelve, had men dit immers ook gedaan, doch helaas niet ten bate van hare gezonde groei en ontwikkeling.

Arm kindje, gij kijkt tot dusverre zoo kloek en zoo vol goeden moed de wereld in, hoe lang zal dat nog duren? Zult gij worden, wat hooger hand door geleidelijke afwikkeling van haar idee van U wil maken, zult ge worden eene groote aanwinst, eene werkelijke kracht in ons leger, of zijt ook gij gedoemd te verschrompelen door proefnemingen?

Ons thans nog bestaande Reglement Mitrailleurs M. '08, Ontwerp 1909 zegt o.a. in punt 163:

„Daar echter de opdrachten, welke aan mitrailleur-afdeelingen zullen worden verstrekt, van zeer verschillenden aard kunnen zijn, is het *beslist gewenscht* bij de samenstelling van deze afdeelingen daarmede rekening te houden. In verband hiermede onderscheidt men de bereden mitrailleur-afdeelingen en de onbereden mitrailleur-compagnieën”.

Een van de samenstellers van genoemd reglement is de geachte inleider van heden avond; ook de Heer DE BRUIJN acht het in dit reglement dus *beslist gewenscht* om bereden mitrailleur-afdeelingen te hebben.

De stelling is geopperd: In Duitschland had men gelijksoortige bereden mitrailleur-afdeelingen bij de Divisie, doch deze heeft men thans bij de Cavalerie ingedeeld.

Laten wij ons echter niet misleiden, hoe moeilijk het ook

schijnen moge deze stelling te bestrijden. De eischen van voorrang der beide soorten mitrailleurs zijn ginds juist omgekeerd als bij ons.

In Duitschland heeft men thans in de *eerste* plaats benoodigd eene versterking der vuurkracht van de Cavalerie en van de Infanterie. De Duitsche Cavalerie, die in't hedendaagsche gevecht veel meer dan vroeger met hare vuurkracht zal optreden, had behoefte aan versterking hiervan; uit kosten-overwegingen werden de bestaande mitrailleur-afdeelingen haar toebedeeld en aldus der Divisiën ontnomen, die haar niet zóó zeer noodig hadden. Onze zeer zwakke Cavalerie hare mitrailleurs te ontnemen, om haar te bezigen als bereden mitrailleur-afdeeling bij de Divisie, zouden wij hier te lande zeer zeker niet voor onze verantwoording durven nemen. Ook de vuurkracht der Duitsche Infanterie moest allereerst versterkt worden en dit was aldaar geen bezwaar, daar de soepele brigades van 2 regimenten à 3 bataljons (dus 6 bataljons) gecommandeerd werden door een commandant met uitgebreiden staf.

Niet alzoó ten onzent. Onze regimenten Infanterie van 5 bataljons worden aangevoerd door een commandant, die maximaal schaars is voorzien van stafpersoneel. In stede van een soepel lichaam als elders, eene logge machine; eene toevoeging van nog meer krachten aan de Infanterie is dus geenszins in de *eerste* plaats noodig.

Neen, meer aanbeveling verdient het om allereerst den divisie-commandant de *beslist gewenschte* (zie reglement) bereden vuurkracht in handen te geven, ten einde deze op het juiste oogenblik en op de critieke plaats in te kunnen zetten, waar dit door den loop van het gevecht noodzakelijk blijkt.

Mijne Heeren staat mij toe uit onze weinige manoeuvre-practijk eenige gevallen aan te halen, waaruit blijken moge, dat wij in onze Nederlandsche terreinen noodig hebben de bereden mitrailleur-afdeeling in handen van den commandant eener groote troepenmacht en dat deze afdeeling onmogelijk door eene mitrailleur-compagnie te vervangen is.

Gedurende de manoeuvres in 1909 bij Laren op den eersten dag ingedeeld bij de verdedigende partij, kreeg mijne afdeeling

opdracht den uitersten linker vleugel vast te houden, vermits de Algemeene commandant over te weinig Infanterie beschikte om de geheele hem aangewezen stelling te bezetten. Alzoo noodgedwongen bezigde de Algemeene commandant zijne mitrailleur-afdeeling als mitrailleur-compagnie. Toen echter bleek, dat de aanval geschiedde op den rechter vleugel, gaf de Algemeene commandant mij de order zoo spoedig mogelijk de geheele afdeeling naar dien vleugel te verplaatsen. Dit was m. i. een zeer goed gebruik van mitrailleur-afdeelingen. In den looppas werd opgelegd en in ren ging het gedekt door de smalle karresporen van het perceel akkermaalshout. Ter plaatse komende, bleek de aanval meer in het centrum te geschieden en — gedachtig aan het „marcher au canon” — ging het onmiddellijk weer in ren tot dicht bij de bedreigde plaats, hierna onverwijd afgelegd en in den looppas door het zeer bedekte, met slotjes en greppels doorsneden kreupelhout. Onze eigen Infanterie werd teruggeslagen, onze eigen Artillerie had geen schootsveld en stond machteloos. De vijandelijke Infanterie schreed met kracht voorwaarts.

Gemaskeerd door het vele hout, gelukte het ons tot op 100 M. in 's vijands flank en rug met de geheele afdeeling een vuuroverval te geven in de dichte drommen van den hoerah roependen vijand.

Plotselinge stagnatie en verwarring, de voortvarende aanvallers komen tot staan. Onze eigen Infanterie, die vernietigd dreigde te worden, krijgt lucht.

Einde der manoeuvre.

Slechts een mitrailleur-afdeeling kon dit resultaat onder deze omstandigheden bereiken; eene mitrailleur-compagnie was daartoe niet in staat geweest.

Een der volgende dagen, gebezigd bij de algemeene reserve, werd door de afdeeling op eigen initiatief in snelsten gang gedekt naar den bedreigden linker vleugel gemarcheerd, aldaar tijdig afgelegd en stelling genomen achter een breeden houtrand.

Op het zelfde oogenblik kwam rechts van ons een onzer batterijen Veld-Artillerie oprijden, doch reeds voordat zij een schot kon doen, moest zij de verliesvlag opsteken, vermits

zij in de onmogelijkheid had verkeerd om gedekt in stelling te komen, waardoor zij onmiddellijk onder vijandelijk artillerievuur was genomen.

Toen de omvatting van de vijandelijke Divisie tot op 600 M. genaderd was, werden de tirailleurs plotseling door de afdeeling geënfleerd.

De scheidsrechter besliste, dat de aanval hierdoor mislukte en de manoeuvre werd geëindigd.

Geene andere troepensoort had dit succes daar kunnen bereiken, alleen eene mitrailleur-*afdeeling* was daartoe in staat.

In 1910, Lekaccès, gelijksoortige gevallen.

En in den toekomstoorlog — bij een vijandelijk overtrekken van een der groote rivieren — bij het vasthouden der permanente liniën en stellingen, bij het eventueel terugtrekken van de eene mooie stelling naar de andere, in de richting van Amsterdam! Juist dan gebruik gemaakt van onze vele goede, zeer vlakke wegen in al deze specifiek Nederlandsche gevallen, waarbij gevraagd zal worden eene groote vuurkracht zeer snel te brengen naar een bedreigd doorbrekings- of uitvalspunt.

Speciaal de mitrailleur-*afdeeling* op onze voertuigen en getrokken door Iersche paarden, zooals thans, zal zich in *ons* terrein het beste hiertoe leenen.

Overweging verdient het om bij eene eventueele landing het vandehandsche voorpaard van een SCHALLER-zadel te voorzien, ten einde den mitrailleur snel door de duinen te kunnen vervoeren. De direct noodige munitie kan dan worden medegevoerd door den thans reeds aanwezigen hennepen draagtoestel op het paard van den stuks-commandant te leggen en aan beide zijden 4 kistjes à 250 patronen te haken.

Wenschen wij daarom geene mitrailleurs toe te voegen aan onze Infanterie?

Zeer zeker, maar geleidelijk; eerst wat logisch gedacht voor Nederland het meest noodzakelijk is. Wij wenschen het eenmaal besloten *stysteem* te volgen.

Zoo het ons gegeven mocht zijn een advies in deze materie uit te brengen, dan zouden wij het volgende overwegen.

Wij lezen in punt 90 van het reeds aangehaalde mitrailleur-reglement:

„De sectie vormt de *vuureenheid*; slechts bij hooge uitzondering voert de enkele mitrailleur *zelfstandig* den vuurstrijd”.

Dit, Mijne Heeren, heeft m.i. reeds afgedaan. Zeker kunnen er zich gevallen voordoen, waarbij eene sectie mitrailleurs zeer belangrijke verliezen kan berokkenen, maar waken wij er voor, hare vuur-uitwerking te overschatten. Vergeten wij niet, dat het vuur van eene sectie slechts wordt afgegeven door één der beide mitrailleurs te gelijk en dat bovendien bij eene dergelijke gecompliceerde machine haperingen nooit geheel zijn uitgesloten.

Ik merk op, dat men ten onrechte geneigd is om zich onder alle omstandigheden wonderen van hare uitwerking voor te stellen, als gevolg van de groote moreele uitwerking.

Doch er is meer.

O! het is niet lastig om eene parade- eene manoeuvre-voorstelling te geven, te rennen en te knetteren; onze mitrailleurs gaan door alle terreinen en nemen elke hindernis. De hoofdeisch, waaraan zij echter moeten voldoen, is **treffen** en om te kunnen treffen, moet men goed kunnen **inschieten** en dit is moeilijker dan bij elk ander vuurwapen. Goede kijkers en afstandsmeters, die men elders heeft, hopen wij hier te krijgen. Is het terrein zanderig, dan zijn aanslagen van één sectie waar te nemen tot op 600 M.; dit bleek ons in *Harskamp*; doch dit terrein is uitzondering en dan is het inschieten uiterst moeilijk. Om aanslagen waar te nemen, zal het derhalve meestal noodzakelijk zijn om niet met slechts één sectie, doch met meerdere sectiën te gelijk — zoo noodig met groote lagen — in te schieten.

Ook in het Engelsche reglement heeft men dit ingezien; wij halen hieromtrent de desbetreffende wijzigingen aan uit het *Militär Wochenblatt* No. 64 van 24 Mei 1910:

„Bij onvoldoende waarneming is op uitwerking van *één* sectie boven 900 M. *niet* meer te rekenen. Eerst wanneer de mitrailleurs van een brigade, d.w.z. 4 sectiën, vereenigd worden, kan boven 900 M. goede uitwerking worden verwacht”.

Ook in Frankrijk gaan tegen het gebruik van de enkele sectie stemmen op. Wij lezen in „Les unités de Mitrailieuses en France et à l'étranger” van den Kapitein van den Generalen Staf VILLEMOUT, bladz. 17:

„Tout d'abord, il faut bien l'avouer, notre répartition en sections semble indiquer une tendance à l'emploi des mitrailieuses par sections isolées, et rien dans le règlement actuel ne préconise, ne fait même prévoir le groupement éventuel de plusieurs sections sur le champ de bataille. C'est là précisément le point sur lequel notre instruction se différencie le plus des principaux règlements étrangers, chez lesquels se manifeste une tendance tout à fait opposée du règlement allemand, par exemple, qui s'exprime ainsi: „en règle générale, il faut employer les groupes de mitrailieuses au complet” du règlement japonais également: „en principe, la batterie de mitrailieuses agit groupée”.

Wenschelijk is het dus om de mitrailleur-compagnie bij elkaar te houden en het detacheren der afzonderlijke sectiën moet uitzondering blijven — alzoo geene versnippering over de bataljons van het regiment.

Dat speciaal de mitrailleur-compagnie zich bijzonder leent om zoo noodig op automobielen enz. te worden vervoerd, behoeft ik niet te releveeren.

Ten overvloede resumeerende, kom ik tot het besluit:

Het ter zake rijpelijk overwogen systeem van hooger hand te blijven volgen en alzoo eerst voor elke Divisie een bereden mitrailleur-afdeeling op voertuigen aan te schaffen en daarna de Infanterie en de Cavalerie met dit hulpwapen te doteeren.

De Heer WEBER: Mijnheer de Voorzitter, Mijne Heeren! Ik zal zeer kort zijn. Den Heer DE BRUIJN hulde brengende voor zijne zoo meesterlijke en zaakrijke voordracht, wil ik

verklaren ook geheel in te stemmen met hetgeen door hem is betoogd. Ook ik breng gaarne hulde aan de Regeering, die het mitrailleur-vraagstuk tot oplossing heeft gebracht, doch ik bejammer het, dat men daarbij het stelsel der bereden mitrailleur-afdeelingen gekozen heeft.

Dat stelsel is niet economisch, noch geldelijk, noch wat betreft het gebruik der beschikbare krachten. Ik stel deze zuinigheids-quaestie op den voorgrond, omdat voor de gelden, welke beschikbaar zijn voor de bereden mitrailleurs, eene krachtiger organisatie had kunnen worden verkregen. Waar de Heer VERBERNE meent, dat elke andere organisatie duurder zoude zijn, ben ik tot eene andere conclusie gekomen. Voor het zelfde geld toch zouden wij aan de Infanterie kunnen geven, wat zij zoo hoog noodig heeft, en haar nú wordt onthouden. Naar mijne berekening zouden wij in plaats van de 8 bereden mitrailleurs der Divisie, voor het zelfde geld minstens het dubbele aantal infanterie-mitrailleurs hebben kunnen krijgen en zou men daarmee de drie regimenten Infanterie der Divisie reeds voldoende hebben kunnen uitrusten. Door de tegenwoordige organisatie der bereden afdeeling, welke niet *een* is met de Infanterie, wordt aan deze niet die vuurkracht en moreele versterking gegeven, welke zij zoo hoog noodig heeft. Hoe de Infanterie en Cavalerie in kracht zouden winnen, wanneer eene andere organisatie gekozen ware, dit is reeds door den Heer DE BRUIJN aangetoond. De mitrailleur moet steeds in voorste linie gebruikt worden om onmiddellijk gereed te zijn vuur af te geven op daarvoor geschikte doelen. Zóó heb ik ze bij de legermanoeuvres in Frankrijk zien gebruiken. En dáár wil men zelfs den sectie-commandant zijn paard ontnemen, omdat hij daarmee in voorste linie ter verkenning toch niets kan uitrichten. Intusschen zou ik dien sectie-commandant zijn paard wel willen laten houden. Met het oog op den tijd mij bekortende, wensch ik nogmaals te verklaren geheel en al in te stemmen met de denkbeelden van den Heer DE BRUIJN. Gelukkig, dat men in de keuze van het personeel der mitrailleur-afdeelingen zeer zorgvuldig is geweest, zoodat de nadeelen, aan de organisatie verbonden, tot de kleinste proportiën zullen worden teruggebracht door

den ijver en door de flinkheid onzer mitrailleur-officieren.

De Heer SIEBURGH: Mijnheer de Voorzitter, waar reeds door hiertoe meer bevoegde personen aan den geachten inleider hulde is gebracht voor de wijze, waarop deze zijne denkeelden voor ons heeft ontvouwd, zoo acht ik het niet op mijn weg te liggen, hieraan nog iets toe te voegen. Met de grootste belangstelling heb ik de voordracht van den Heer DE BRUIJN gevolgd, doch hoewel ik hiermede ook grootendeels mijne instemming betuig, zoo heb ik toch een enkel bezwaar, dat ik nog gaarne ter sprake wilde brengen; wellicht, dat de spreker van heden avond door eene enkele toelichting dit bezwaar uit den weg kan ruimen.

Mijne bedenking geldt de organisatie. De inleider heeft een warm pleidooi gehouden om de mitrailleurs bij de infanterie en cavalerie-eenheden in te deelen, als het ware in te lijven, opdat zij van die wapens een integreerend onderdeel zouden uitmaken. Het hoofdargument, door den Heer DE BRUIJN aangevoerd, is, dat door eene dergelijke organisatie de zoo noodzakelijke samenwerking tusschen de machinegeweren en de Infanterie of Cavalerie het best zal zijn gewaarborgd.

Ook ik ben ten volle overtuigd van het nut, ja, de noodzakelijkheid van den steun van mitrailleurs zoowel voor ons voetvolk als voor onze ruitery; eveneens ben ik er van doordrongen, dat alleen door eene innige samenwerking van dezen steun zoo voordeelig mogelijk partij kan worden getrokken. Nochtans zie ik niet in, waarom eene dergelijke samenwerking alleen bereikbaar zou zijn, indien de mitrailleurs organiek bij de Infanterie of Cavalerie zijn ingedeeld.

Is niet evenzeer de samenwerking van de Genie en vooral van de Artillerie met het hoofdwapen noodig? En toch is men er nimmer toe overgegaan de detachementen sappeurs, die nog ongeveer eene halve eeuw geleden organiek tot onze infanterie-regimenten behoorden, weer in het leven terug te roepen. Ook wat de Artillerie betreft is nu en dan wel eens eene stem opgegaan, die, ook ter wille van een meer rechtstreekschen steun, speciale infanterie-kanonnen wenschte; evenwel, en mijns inziens te recht, is men nog in geen enkel

leger er toe kunnen besluiten de bataljons-kanonnen, die wij uit de Napoleontische oorlogen kennen, op nieuw het aanzijn te schenken; en toch kan men volmondig erkennen, dat thans vrij wel overal naar eene zoo innig mogelijke samenwerking tusschen Infanterie en Artillerie wordt gestreefd.

Moet men nu met de mitrailleurs een anderen weg inslaan?

Voor al bij eene organisatie, zooals door den inleider is aanbevolen, waarbij dus *alle* mitrailleurs organiek bij de Infanterie of Cavalerie zijn ingedeeld, is het gevaar verre van denkbeeldig, dat machinegeweren op een deel van het gevechtsfront zonder bezwaar ontbeerd kunnen worden, terwijl elders hunne afwezigheid noodlottig kan worden voor den uitslag van den strijd. Dit is blijkbaar ook door den Heer DE BRUIJN zelf gevoeld; spreker wees er n.l. op, dat de Algemeene bevelhebber toch nog altijd over de mitrailleurs der in reserve staande afdeelingen kan beschikken, om deze dáár in te zetten, waar hunne aanwezigheid wordt vereischt.

Maar is dit dan geene vingerwijzing om de mitrailleurs rechtstreeks onder de bevelen van den divisie-commandant te stellen? Dan toch bestaat de meeste kans, dat de machinegeweren zullen worden ingezet op de plaats en het tijdstip als door den algemeenen toestand wordt vereischt. Evenals de Artillerie en de Genie kunnen dan ook de mitrailleurs op marsch bij de verschillende colonnes of onderdeelen daarvan, bij eene verdediging over de vakken, bij den aanval over de aanvalsgroepen worden ingedeeld, dan wel gedeeltelijk in reserve gehouden, al naar gelang de algemeene toestand dit gewenscht maakt.

Uit dit betoog volgt van zelf, dat ik tegen eene organieke indeeling der machinegeweren bij de bataljons, zooals ik meende, dat door den inleider werd voorgesteld, nog ernstiger bedenkingen heb, dan tegen die bij de regimenten.

Overeenkomstige bezwaren moet ik in het midden brengen tegen eene permanente indeeling van mitrailleurs bij het ruiterswapen, vooral bij eene organisatie, zooals door den Heer DE BRUIJN is aanbevolen, waarbij aan ieder eskadron een sectie machinegeweren zou worden toegevoegd. Beschikt toch de Commandant der Cavalerie Brigade over voldoende

organen voor de bevelvoering, en heeft ook de regiments-commandant nog wel gelegenheid de noodige aandacht aan de hem toegevoegde hulpwapens te schenken, hoe van den eskadrons-commandant kan worden geëischt, dat hij, terwijl hij voortdurend in persoon zijn eskadron leidt en aanvoert, nog *onder alle omstandigheden* om zijne mitrailleurs zal denken, is mij werkelijk niet duidelijk.

Innige samenwerking van de machinegeweren met de Infanterie en Cavalerie is zeer zeker noodzakelijk, en gemeenschappelijke oefeningen in vreedstijd zijn daarom onmisbaar, doch ik herhaal het, ik zie niet in waarom deze alleen mogelijk zou zijn, als de mitrailleurs een onderdeel van de infanterie- of cavalerie-eenheden vormen.

Aan de gezamenlijke oefeningen, reeds hier en daar door de Infanterie in vereeniging met Cavalerie, Artillerie of Wielrijders gehouden, kan op den zelfden voet door de mitrailleur-eenheden worden deelgenomen; wellicht dat men er dan zelfs toe zal komen deze inderdaad zoo leerzame oefeningen wat vaker te houden.

Ten slotte een enkel woord over de organisatie der mitrailleurs zelven. Het eenvoudigst zou het natuurlijk zijn als men hierbij eenheid kon betrachten en dan zou men dus alle machinegeweren moeten organiseren tot afdeelingen. Na het overtuigend pleidooi van den geachten inleider voor het vervoer op draagzadels, geloof ik zeker, dat dit dan de beste oplossing zou zijn.

Daar eene dergelijke organisatie voor *alle* mitrailleurs echter zeer kostbaar zou worden, zal men zich dus tevreden moeten stellen met slechts enkele bereden afdeelingen en de overige machinegeweren tot (onbereden) compagnieën samenstellen. Alle eenheden behooren echter rechtstreeks onder den divisie-commandant te staan, die naar behoefte over hen beschikt. De bereden afdeelingen komen dan uit den aard der zaak in de eerste plaats in aanmerking om aan de ruitery te worden toegevoegd, dan wel om als snel verplaatsbare vuurreserve te worden achtergehouden.

De Heer BENTEIJN: Mijnheer de Voorzitter! Hoewel ook
1910/11. III.

door den vorigen spreker reeds vermeld, wil ik toch met een enkel woord iets zeggen over de zelfde zaak. De Heer DE BRUIJN wil één sectie mitrailleurs aan elk eskadron toevoegen en nu geloof ook ik, dat dit te royaal en niet noodig is. Er zullen zich zelfs gevallen kunnen voordoen, dat een eskadrons-commandant meer verdriet dan plezier heeft van zoo'n sectie. Bijvoorbeeld bij het vervullen van eene ophelderings-opdracht zou hij er veel last van kunnen hebben. Het door den vorigen spreker genoemde bezwaar, als zou de eskadrons-commandant bij zijne vele werkzaamheden zich weinig met zijne mitrailleursectie kunnen bemoeien, acht ik van minder beteekenis en dit geeft voor mij dan ook niet den doorslag, doch ik vermeen, dat eene organieke indeeling van een sectie mitrailleurs per eskadron niet noodig is en dikwijls nadeelig zal zijn. Daarom zou ik er de voorkeur aan geven per regiment Huzaren eene afdeeling van 3 sectiën in te deelen, waardoor de regiments-commandant in staat zal zijn zoo noodig aan een eskadron tijdelijk een sectie toe te voegen. Ik neem hierbij als grondslag de waarschijnlijkste samenstelling van de regimenten Huzaren in oorlogstijd, daar het mij voorkomt, dat het eskadron Divisie-Cavalerie geene behoefte zal hebben aan mitrailleurs.

De Heer DE BRUIJN: Mijnheer de Voorzitter! Ik ben door den Kapitein VERBERNE zeer aangevallen. Dat dit gebeuren zou, kon ik wel vermoeden, daar hij mij gevraagd heeft mijne lezing ter inzage te mogen hebben, hetgeen voor mij moeilijk was om in te willigen. Het gaat met zoo'n lezing als voor een examen; tot op het laatste oogenblik wil men er aan werken en verbeteren. En dan waren er ook nog andere heeren, die mij gevraagd hadden om mijne lezing vooraf te mogen inzien. Ik had zoo doende wel eene soort voorloopig verslag kunnen rondzenden, maar dat zou de beantwoording der sprekers voor mij zeer moeilijk hebben gemaakt.

Wat nu de zaak zelve betreft, ik ben geen voorstander om *alleen* bij de Infanterie mitrailleurs in te deelen, maar bij de Infanterie en bij de Cavalerie. Het gaat om de vraag of de mitrailleurs, bij de Cavalerie ingedeeld, niet beter

aan het doel beantwoorden dan de zelfstandige mitrailleur-afdeelingen. De bezwaren tegen de bereden mitrailleur-afdeeling heb ik verleden jaar tot in den treure uiteengezet. Zij waren aan den Heer VERBERNE volkomen bekend. Steeds is mijne overtuiging geweest, gelijk ik die heden avond in mijne lezing heb weergegeven. Ik kan het betreuren, dat het anders is gegaan, maar als soldaat leg ik er mij bij neer en dien de zaak zoo goed mogelijk. Ik kan mijne overtuiging evenwel niet terughouden. Het is heden avond de vraag niet, hoe het legerbestuur er over denkt, maar wat of *ik* het beste acht, en dat heb ik getracht zoo duidelijk mogelijk uiteen te zetten.

Door den Kapitein VERBERNE zijn eenige voorbeelden ontleend aan manoeuvres. Zeker, bij eene manoeuvre vliegt de mitrailleur-afdeeling wellicht van het eene einde van het terrein naar het andere. Maar hoe zal het in de werkelijkheid gaan? Ik stel mij op een meer pessimistisch standpunt en ik geloof, dat het verbazend moeilijk zal zijn om, wanneer men eenmaal zijne mitrailleurs uit handen heeft gegeven, deze terug te krijgen. Ook het Duitsche reglement wijst erop, dat het opzoeken der afdeelingen met alle middelen moet worden nagestreefd.

Men verwacht dus, dat zij nog wel eens zoek zullen zijn. Ik zeg niet, dat het zal voorkomen, maar het kan voorkomen.

Wanneer in de bedoelde manoeuvre-episode cavalerie-mitrailleurs op de vleugels en infanterie-mitrailleurs in het midden waren geweest, dan zou dat heen en weer rennen onnoodig en de bereden mitrailleur-afdeeling overbodig zijn geweest.

Verder de opleiding van het personeel. Nu wij de mitrailleur-afdeelingen hebben, zou het dwaasheid zijn om de opleiding in andere handen te geven, maar die opleiding had eigenlijk thuis behoord bij de Normaal Schietschool. Doch, gelijk reeds gezegd, nu het eenmaal zoo geregeld is, moet het ook zoo blijven.

Voorts de geldquaestie. Ik weet, dat in mijn stelsel de jaarlijksche onkosten grooter worden, maar wij krijgen dan ook 120 infanterie-mitrailleurs en 32 cavalerie-mitrailleurs, zoodat wij per infanterie-regiment kunnen beschikken over 5 sectiën, en over 4 sectiën per regiment Cavalerie. Dat is

toch waarlijk geene geringe vuurversterking. En bovendien, als men de onkosten gaat vergelijken van het eene en van het andere systeem, dan moet toch op den voorgrond staan de vraag: wat is 's lands belang? Ten slotte mag niet worden voorbijgezien, dat mijn stelsel promotie medebrengt.

Ik zal intusschen dit onderwerp niet verder uitwerken. Nog even wil ik er op wijzen, dat men in Engeland de paarden voor de voertuigen spant en tevens gebruik maakt van het draagzadel. Men weifelt aldaar tusschen tafellaken en servet en heeft visch noch vleesch.

En nu het reglement. Ik heb medegewerkt aan de samenstelling van het reglement, maar men moet daarbij wel in het oog houden, dat het reglement zich moest aanpassen aan hetgeen bestond, zoo dat ik zelfs de mitrailleur-compagnie, welke ik zoo zeer noodig achtte, er ongemerkt in heb gegoocheld, want feitelijk behoort deze er niet thuis. Ik vermoed, dat het nog wel tot 1913 zal duren, voordat van deze compagnieën sprake zal zijn.

Ik heb expres de mitrailleur-*compagnie* en *niet* de sectie als eenheid genomen; zoowel Engeland als Japan zijn op de sectie als mitrailleur-eenheid teruggekomen. Ik voel er veel voor om ook de sectiën mitrailleurs in het regiment Cavalerie tot eene eenheid te combineeren, 4 of 3 sectiën onder één eskadrons-commandant, maar wij hebben de belangen van de schatkist ook in het oog te houden. Wanneer wij het geld hiervoor konden krijgen, dan zou ik dit, evenals de Heer BENTEIJN, het meest oordeelkundig achten. Ik ben voorts van oordeel, dat elk troepen-commandant reeds dadelijk moet beschikken over de mitrailleurs, welke hij noodig heeft; wat er dan overblijft kan in reserve worden gehouden, in handen van den algemeenen bevelhebber.

Het verheugde mij, dat deze Vereeniging mij in de gelegenheid heeft gesteld, mijne denkbeelden omtrent het Mitrailleur-vraagstuk uiteen te zetten. Die denkbeelden wijken af van de opvattingen van hooger hand. Dat ik dit betreur, ik zeide het reeds vroeger, ik zou gaarne mitrailleurs zien en bij de Infanterie en bij de Cavalerie. Dat is mijne persoonlijke opinie en ik heb ook weder heden avond nog geen enkel argument

gehoord, dat mijne opinie aan het wankelen kon brengen.

Ten slotte nog een woord over de verdeeling der mitrailleur-sectiën over de bataljons. Daarover heeft alleen de regiments-commandant te beslissen. Acht hij het noodig om 3 sectiën aan een enkel bataljon mede te geven, welnu, dan doet hij dit. Hij moet daarin vrij worden gelaten en regelt een en ander in overleg met den mitrailleur-commandant. Maar het denkbeeld van den Heer SIEBURGH, om alles af te nemen van de Infanterie en Cavalerie en alles te geven aan den divisie-commandant, dat lijkt mij bedenkelijk. Men kan de mitrailleurs op een gegeven oogenblik hoog noodig hebben en wanneer er dan bij den divisie-commandant eerst om gevraagd moet worden, dan komen ze beslist te laat. Daarom is mijn stelregel: zorg dat de troep, die ze direct noodig kan hebben, er ook ten allen tijde over beschikt; doch als men dit wil bereiken, dan moeten de mitrailleurs ook ingedeeld worden bij de regimenten en de eskadrons. Het bezwaar van het al te groote commando voor den eskadrons-commandant werd reeds door den Heer BENTEIJN ontzenuwd.

Ik geloof, Mijnheer de Voorzitter, antwoord gegeven te hebben op de vragen, welke mij zijn gesteld, en mij rest slechts de aangename plicht om de heeren zeer dank te zeggen voor de aandacht, welke zij aan mij hebben geschonken.

De Heer VERBERNE: Mijnheer de Voorzitter! De geachte inleider heeft mij ook na dit debat niet van mijne desbetreffende ideeën kunnen afbrengen.

Hij haalt aan, dat in de door mij behandelde manoeuvre-episode infanterie-mitrailleurs in de linie misschien het débacle hadden voorkomen; doch daar gaat het hier niet om — neen — eene linie werd teruggeslagen en alleen eene mitrailleur-afdeeling is door hare snelle beweeglijkheid in staat lucht aan onze Infanterie te verschaffen; *geene* mitrailleur-compagnie was daartoe in staat geweest.

Ook betwijfelt inleider of de commandant der afdeeling wel steeds in voeling zal zijn met den Algemeenen commandant — dit is een zwak argument — beide commandanten kunnen en moeten hiervoor waken en bovendien is geen

andere als juist de commandant eener afdeeling verplicht om te beschikken over veel initiatief.

Neen, Mijne Heeren, het systeem gevolgd van hooger hand; *allereerst* de zoo hoogst noodzakelijke, niet te vervangen mitrailleur-afdeelingen en daarna versterking der infanterie-vuurkracht. Maar deze moet niet versterkt worden, vermits onze Infanterie minderwaardig is — neen — het denkbeeld alleen doet reeds haar eigen moreel dalen; dit middel zou juist verkeerd werken. Onze Infanterie *zelve* moet weer sterk gemaakt worden, zij moet zich weer onoverwinnelijk gaan gevoelen, ook zonder infanterie-mitrailleurs. Dit is het eenige gezonde systeem. Dat de regeering ons hierin helpe (afschaffing van viermaanders, kaderplicht, enz.)!

De VOORZITTER: Mijne Heeren! Met het oog op het late uur, moet ik thans de discussie sluiten. Ik geloof gerust namens U allen te spreken, wanneer ik den Heer DE BRUIJN hartelijk dank zeg voor de wijze, waarop hij heden avond het gewichtige Mitrailleur-vraagstuk hier in ons midden heeft behandeld, en wel in het bijzonder voor de ruitelijke en krachtige verdediging zijner opinie, al moge die ook gedeeltelijk in strijd zijn met de officieele. Juist in *deze* Vereeniging is het zoo gewenscht en noodig, dat een ieder zijne meening openlijk zegt, omdat alleen het hoor en wederhoor de gelegenheid verschaft een oordeel te vellen over gewichtige vraagstukken en aangelegenheden. Wanneer wij het gedrukte verslag met de door den spreker toegezegde Bijlagen vóór ons hebben, zal het ons ongetwijfeld aangenaam zijn nog eens de volle aandacht te kunnen schenken aan hetgeen wij hier heden avond zoo zaakkundig hebben hooren behandelen.

Ik geloof intusschen te kunnen zeggen, dat wij het legerbestuur dankbaar mogen zijn, dat het ons leger in het bezit gesteld heeft van een vuurwapen met zoo groote vuurkracht. Waar het begonnen is met de oprichting van twee mitrailleur-afdeelingen, mogen wij daarin tevens zien het streven om, met een geleidelijken stap, in de toekomst het benoodigde geoeffende personeel te verkrijgen voor die organisatie dezer

wapensoort, welke het meest in het belang van 's lands verdediging is te achten.

Bij de verdere uitbreiding zullen m.i. zeer zeker de denkbeelden van den Heer DE BRUIJN nader overwogen worden, o.a. om de mitrailleurs reeds dadelijk toe te voegen aan de regimenten Infanterie en Cavalerie, alsook het vervoer met draagpaarden en automobielen.

Thans rust op mij nog de aangename plicht om de Heeren DE WIJS en LE POOLE dank te zeggen voor de hulp, aan den Secretaris-Penningmeester verleend bij het opnemen der stemmen, en eveneens de Heeren, die aan het debat hebben deelgenomen.

Verder heb ik nog eene mededeeling te doen.

Het Bestuur stelt zich voor op een avond in Januari van het volgende jaar hier te doen behandelen het wetsontwerp tot instelling van een „Fonds tot verbetering van de kustverdediging”. Daar dit onderwerp, voor ons allen van het grootste gewicht, zoowel de Zee- als de Landmacht aangaat en het van belang is het gevoelen van beide deelen der krijgsmacht te vernemen, is het Bestuur voornemens het Bestuur van de Marine-Vereeniging met dit voornemen in kennis te stellen, onder bijvoeging, dat er zeer veel prijs op wordt gesteld, indien leden dier zustervereeniging dien avond tegenwoordig zouden willen zijn, en deze dan ook daartoe worden uitgenoodigd.

Voor hen, die aan het debat mochten willen deelnemen, deel ik reeds nu mede, dat aan ieder slechts *tien* minuten daarvoor kan worden toegestaan, zoodat zij naar dien maatstaf hunne rede zullen moeten inkleeden. Inleider zal zijn de Overste Pop van het 3de Regiment Veld-Artillerie.

Hiermede, Mijne Heeren, sluit ik deze vergadering, U allen dank zeggende voor uwe opkomst.

Samenstelling eener Mitrailleur-compagnie.

	VREDE.			OORLOG.		
	Personeel.	Paarden.	Voer- tuigen.	Personeel.	Paarden.	Voer- tuigen.
<i>De Gevechtsgroep.</i>						
Kapitein, commandant	1	1		1	1	
Eerste of Tweede Luitenants, Sectie-commandanten	2	—		2	—	
Sergeant-majoor-instructeur, Sectie-commandant .	1	—		1	—	
Sergeanten 1e klasse, idem	2	—		2	—	
Ordonnans bij den Compagnies-commandant . .	1 (c)	—		1	—	
Ordonnansen bij de Sectie-commandanten . . .	3 (c)	—		5	—	
Sergeanten	6 (a)	—		10	—	
Korporaals	6 (b)	—		10	—	
Voerlieden	6 (c)	(12)		10	20	
Bedieningsmanschappen)						
Mitrailleurs	12 (c)	—	(h)8	—	—	(h)12
Mitrailleurwagens	—	—	(6)	—	—	10
<i>De Gevechtstrein.</i>						
Sergeant 1e klasse, commandant	—	—		1	—	
Voerlieden	2 (c)	—		10	20	
Reserve-manschappen)						
Werklieden	2 (c)	—		20	—	
Hospitaalsoldaten	6 (c)	—		10	—	
	(d)	—		1	—	
Voerlieden met reserve-spannen	—	—		1	2	
Patroonwagens	—	—	—	—	—	10
<i>De Bagagetrein.</i>						
Sergeant-majoor-administrateur, commandant . .	1	—		1	—	
Voerlieden	—	—		2	4	
Bagage-geroedschapswagen	—	—	—	—	—	1
Haver-proviandwagen	—	—	—	—	—	1
Totalen	51	1 (f) (12)	(g)(6)	108	1 46(g)	(g)22

Vergelijkend Overzicht van de Samenstelling der Mitrailleuc-compagnie,
in vredestijd V en bij mobilisatie M.

BENAMING DER ONDERDEELEN.	Kapitein.	Eerste en Tweede Luitenant	Sergeanten-majoor.	Sergeanten.	Korporaals.	Miliciens der Infanterie.				Hospitaalsoldaten.	Totaal personeel.	Totaal paarden.	Voertuigen.	Toelichtingen.
						Voerlieden.	Bedienings-manschappen.	Reserve-manschappen.	Verklieden.					
de Gevechtsgroep V	1	2	1	8	6	6	12	—	—	—	40	(13)	(6)	
idem M	1	2	1	12	10	10	20	—	—	—	62	21	10	
de Gevechtstrein V	—	—	—	—	—	2	—	2	6	—	10	—	—	
idem M	—	—	—	1	—	11	—	20	10	1	43	22	10	
de Bagagetrein V	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
idem M	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	3	4	2	
Totalen V	1	2	2	8	6	8	12	2	6	—	51	(13)	(6)	
idem M	1	2	2	13	10	28	20	20	10	1	108	47	22	

TOELICHTINGEN.

Algemeen.

De organisatie berust op de indeeling van één compagnie per regiment Infanterie.

In vredetijd bestaat de compagnie uit 3 sectiën.

De bediening van den mitrailleur bestaat uit: 1 sergeant, 1 korporaal en 2 bedieningsmanschappen

De munitievoorraad bestaat uit 15000 patronen in den mitrailleurwagen,
 pl.m. 24000 " " " patroonwagen,
 totaal pl.m. 40000 per mitrailleur, waarvan 6000 gereed voor direct gebruik.

- (a) Waarvan 1 sergeant 1e kl. (c gevechtstrein) en 3 miliciens-sergeanten.
- (b) Militie-kader.
- (c) Miliciens der Infanterie (voorjaarsploeg).
- (d) Per sectie een hulp-geweermaker en een hulp-zadelmaker.
- (e) Worden gedurende 2 maanden gedetacheerd bij de Bereden-Artillerie, ten einde te worden opgeleid in de verzorging van paarden, het rijden van den bok en het geleiden van spannen.
- (f) Door de zorg van den regiments-commandant te huren; hiervoor wordt jaarlijks eene som toegestaan.
- (g) Bij mobilisatie te vorderen.
- (h) Waaronder 2 reserve-mitrailleurs, bestemd voor de opleiding van het personeel.

Samenstelling eener Sectie Cavalerie-mitrailleurs.

	VREDE.			OORLOG.		
	Personeel.	Paarden	Voertuigen enz.	Personeel.	Paarden	Voertuigen enz.
<i>De Gevechtsgroep.</i>						
Eerste Luitenant, Sectie-commandant	1	1		1	1	
Ordonnans bij den Sectie-commandant	1	1		1	1	
Wachtmeesters	2	2		2	2	
Korporaals						
Bedieningsmanschappen	4	4		4	4	
Geleiders van mitrailleurpaarden	2	4		2	4	
" " munitiepaarden	4(b)	8		6	12	
Mitrailleurs	—	—	2			2
Draagzadels	—	—	6			6
<i>De Gevechtstrein.</i>						
Korporaal, commandant	—	—	—	1	1	
Stukrijders	—	—	—	2	4	
Reserve-manschappen						
Officiers-oppasser met reserve-paard	1	1	—	1	2	
Patroonwagen o.a.	—	—	—	—	—	1
Reserve-draagzadels	—	—	—	—	—	10
Totalen	17	23		25	33(c)	

TOELICHTINGEN.

Algemeen.

Er wordt in vreedestijd gerekend per mitrailleur op $\left. \begin{array}{l} 1 \text{ mitrailleurpaard} \\ 2 \text{ munitiepaarden} \end{array} \right\} \text{ met geleiders.}$
 in oorlogstijd op $\left. \begin{array}{l} 1 \text{ mitrailleurpaard} \\ 3 \text{ munitiepaarden} \end{array} \right\} \text{ idem.}$

De Sectie behoort administratief tot het Eskadron.

De bediening van den mitrailleur bestaat uit 1 wachtm., 1 korporaal en 2 miliciens.

In de gevechtsgroep zijn per mitrailleur voorhanden 6500 patronen.

In den gevechtstrein " " " " pl.m. 12600 " "

Totaal . . . 19000 " "

(a) Waarvan 1 milicien-korporaal.

(b) Worden tevens opgeleid als stukrijder.

(c) Waarvan 10 gevorderd.

BESCH. M. v. O.
D.D. 16 MAART 1910,
II AFD. No. 272.

DE BEREDE

Bestaande uitrusting met voertuigen.

De Gevechtsgroep.

Kapitein, Afdeulings-commandant	1	1		1	1	
Luitenants, Sectie-commandanten	2	2		2	2	
Opperwachtmeester-instructeur, Sectie-commandant	1	1		1	1	
Wachtmeester 1e klasse, idem.	1	1		1	1	
Wachtmeester-verkenner) bij den Afdeulings-	1	1		1	1	
Ordonnans } commandant	1	1		1	1	
Ordonnans bij de Sectie-commandanten	—	—		4	4	
Wachtmeesters	5	5		8	8	
Korporaals	8	—		8	1	
Stukrijders of Geleiders	8	16		16	32	
Bedioningsmanschappen	8	—		16	—	
Mitrailleurs	—	—	4)	—	—	8
Mitrailleurwagens c.a.	—	—	4)	—	—	8
Draagzadels SCHALLER M 7.	—	—	—	—	—	—

De Gevechtstrein.

Wachtmeester 1e klasse, commandant	1	1		1	1	
Ordonnans bij den commandant	—	—		1	1	
Stukrijders	4	8		8	16	
Reserve-manschappen	—	—		2	—	
Werklieden	4	—		8	—	
Hospitaalsoldaten	—	—		2	—	
Hoefsmid	1	1		1	1	
Stukrijders met reserve-spannen	—	—		2	4	
Paardenoppassers met reserve-officierspaarden . . .	3	—		3	6	
Patroonwagens c.a.	—	—	2	—	—	4
Reserve-draagzadels SCHALLER M 7.	—	—	—	—	—	—

De Bagagetrein.

Opperwachtmeester-administrateur, commandant . . .	1	—		1	—	
Stukrijders } bij den bagage-gereedschapswagen {	—	—		2	4	
Reserveman }	—	—		1	—	
Stukrijders } bij den haver-proviandwagen {	—	—		2	4	
Reserveman }	—	—		1	—	
Bagage-gereedschapswagen	—	—		—	—	1
Haver proviandwagen	—	—		—	—	1

Totalen

VREDE.			OORLOG.		
Personeel.	Paarden.	Voertuigen, Draagzadels enz.	Personeel	Paarden.	Voertuigen, Draagzadels, enz.
1	1		1	1	
2	2		2	2	
1	1		1	1	
1	1		1	1	
1	1		1	1	
—	—		4	4	
5	5		8	8	
8	—		8	1	
8	16		16	32	
8	—		16	—	
—	—	4)	—	—	8
—	—	4)	—	—	8
—	—	—	—	—	—
1	1		1	1	
—	—		1	1	
4	8		8	16	
—	—		2	—	
4	—		8	—	
—	—		2	—	
1	1		1	1	
—	—		2	4	
3	—		3	6	
—	—	2	—	—	4
—	—	—	—	—	—
1	—		1	—	
—	—		2	4	
—	—		1	—	
—	—		—	—	1
—	—		—	—	1
50	38	6	94	89	14

MITRAILLEUR-AFDEELING.

BIJLAGE III.

Voorgestelde uitrusting met draagzadels.

VREDE.			OORLOG.		
Personeel.	Paarden.	Voertuigen, Draagzadels, enz.	Personeel.	Paarden.	Voertuigen, Draagzadels, enz.
1	1		1	1	
2	2		2	2	
1	1		1	1	
1	1		1	1	
1	1		1	1	
1(3)	1		1(3)	1	
—	—		4(3)	4	
4(1)	4		8	8	
2(2)	4		8	8	
12(3)	24		24(3)	48	
8	8		16	16	
—	—	4	—	—	8
—	—	—	—	—	—
—	—	12	—	—	24
1	1		1	1	
—	—		1	1	
—	—		8(3)	16	
—	—		2(4)	—	
4(4)	—		8(4)	—	
—	—		2	—	
1	1		1	1	
—	—		2(3)	4	
3(3)	—		3(3)	6	
—	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	4
1(3)	—		1	—	
—	—		2(3)	4	
—	—		4(3)	—	
—	—		2(3)	4	
—	—		1(4)	—	
—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	1
49	49	12	102	128	6 w 28 z.

TOELICHTINGEN.

Algemeen.

Er wordt per mitrailleur gerekend op:

1 mitrailleurpaard	} met geleiders.
2 munitiepaarden	

De bediening van den mitrailleur bestaat uit:

1 wachtmeester,
1 korporaal en
2 miliciens.

Bij vredesoefeningen wordt slechts met de gevechtsgroep uitgerukt.

In de gevechtsgroep zijn per mitr. voorhanden

4500 patr.

In den gevechtstrein 12000 " *)

In den munitietrein 24000 "

Totaal pl.m. 40000 patr.

- (1) Hiervan kunnen 2 wachtmeesters 1e klasse zijn; bovendien zijn hieronder begrepen 2 mil-wachtmeesters der Bereden-Artillerie.
- (2) De korporaals zijn afkomstig van de Cavalerie of Bereden-Artillerie.
- (3) Miliciens der Cavalerie; zij worden tevens opgeleid als stukrijder op de wijze als thans reeds bij de Cavalerie geschiedt.
- (4) Miliciens der Cavalerie; hieronder begrepen per sectie 1 hulp-zadelmaker en 1 hulp-geweermaker.
- (5) Krijgt een rijksrijwiel of rijwiel-toelage.

*) Waarvan 3000 gereed voor direct gebruik.

VREDE.

BIJLAGE IV.

Vergelijkend Overzicht van de samenstelling van een Bereden Mitrailleurs-Afdeeling, uitgerust met voortuigen (V) en een, welke is uitgerust met draagzadels (D).

BENAMING DER ONDERDEELLEN.	Miliciens der Bereden Artillerie (Cavalerie).			Miliciens der Infanterie.			Hofsmeden.	Hospital-soldaten.	Totaal personeel.	Totaal paarden.	Voertuigen, draagzadels, enz.
	Stukrijders of geleiders.	Ordonnansen.	Paarden-oppers.	Bedieningsmanschappen.	Reserve-manschappen.	Werklieden.					
De Gerechtsgroep V	1	2	1	7	8	8	—	—	36	28	4 wagens
idem D	1	2	1	6	12	8	—	—	39	47	12 draagzadels
De Gerechtstrein V	—	—	—	1	4	—	—	1	13	10	2 wagens
idem D	—	—	—	1	—	—	—	1	9	2	—
De Bagagetrein V	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—
idem D	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—
Totaal V	1	2	2	8	12	8	van de Bereden Artill. { 1 3		50	38	6 wagens
idem D	1	2	2	7	12	8	{ 1 3 van de Cavalerie		49	49	12 draagzadels
Patroonwagens v. d. munitietrein V											
Idem id. id. D											

OORLOG.

Vergelijkend Overzicht van de samenstelling van eene Bereden Mitrailleur-Afdeeling, uitgerust met voertuigen (V) en eene, welke is uitgerust met draagpaarden (D).

BENAMING DER ONDERDEELEN.	Militieus der Bereden Artillerie (Cavalerie).			Militieus der Infanterie.			Hospital-soldaten.	Total personeel.	Total paarden.	Voertuigen, draagzadels, enz						
	Stukrijders of Geleiders.	Ordonnansen.	Paarden-oppersers.	Bedieningsmanschappen.	Reserve-manschappen.	Verkliden.										
	Kapiteins.	Le en 2e Luitenants.	Opwachtmesters.	Wachtmeesters.	Korporaals.											
De Gevechtsgroep V	1	2	1	10	8	16	5	—	16	—	—	—	59	52	8 wagens	
idem D	1	2	1	10	8	24	5	—	16	—	—	—	67	91	24 draagzadels 4 wagens	
De Gevechtstrein V	—	—	—	1	—	10	1	3	—	—	2	1	28	29	4 wagens	
idem D	—	—	—	1	—	10	1	3	—	—	2	1	28	29	4 wagens 4 zadels 2 wagens	
De Bagagetrein V	—	—	1	—	—	4	—	—	—	—	2	—	7	8	2 wagens	
idem D	—	—	1	—	—	4	—	—	—	—	2	—	7	8	2 wagens	
Totalen V	1	2	2	11	8	30	6	3	16	4	8	1	94	89	14 wagens	
idem D	1	2	2	11	8	38	6	3	16	4	8	1	102	128	6 wagens 28 zadels	
Patroonwagens v. d. munitie-trein V																4
Idem id. id. D																8

MEDEDEELING.

Naar aanleiding van de vermelding door den Kapitein van den Generalen Staf van het O. I. leger A. J. GOOSZEN, bij het debat over zijne voordracht betreffende *Eene militaire exploratie in Nederlandsch Nieuw-Guinea* (zie bladz. 57 der 1ste aflevering van het *Orgaan* 1910—1911), dat den 1sten Luitenant der Infanterie van het O. I. leger D. HABBEMA, detachements-commandant bij den tweeden tocht naar den Wilhelminatop, *geene* Koninklijke onderscheiding is te beurt gevallen, verzocht Mr. H. A. LORENTZ, de leider van de beide expeditien naar het Sneeuwgebergte in Nederlandsch Nieuw-Guinea, ondervolgende rectificatie in het *Orgaan* op te nemen:

„Behalve de aan VAN NOUHUYS en mij verleende onderscheidingen, ontvingen:

- a. de Luitenant D. HABBEMA het ridderkruis der Oranje-Nassauorde;
- b. de Officier van Gezondheid L. J. A. M. VON ROMER het ridderkruis der Oranje-Nassauorde;
- c. de Inlandsche Arts Raden JARMAN de zilveren medaille der Oranje-Nassauorde;
- d. de Inlandsche Fuselier SAMAN de bronzen medaille der Oranje-Nassauorde.

Zeer aangenaam, ten slotte, was het den Heer LORENTZ te lezen, wat de Heer TÜCKERMANN bij het debat (zie bladz. 57) had gesproken, omdat „niemand meer” dan de Heer LORENTZ „steeds in het licht heeft trachten te stellen, wat voor groote kracht Luitenant HABBEMA voor zijne expeditie is geweest en welk een groot aandeel deze officier heeft gehad in de redding van de expeditie.”

RED.
